

Ilham Əliyev

Multikultural dəyərlərə sadiqlik

Biz etnik-mədəni cəhətdən rəngarəng bir dünyada yaşırıq. İrqi, dini, mədəni fərqliliklər öksər ölkələrdə mövcuddur. Təbii ki, bütün bunlar tarixi inkişafın nəticəsi kimi yaranıb. Özünəməxsusluqlar xalqların mədəniyyətlərini müəyyənləşdirir, dünyagörüşlərinin və fəaliyyətlərinin əsasını təşkil edir, insanların həyatında müsbət rol oynayır. Qarşılıqlı hörmət ruhu, fərqli mədəniyyətlərin dialoqu, ən yaxşı keyfiyyətlərin bir-birindən mümkün qədər görüb-götürməsi tərəqqinin təməli rolunda çıxış edir. Müasir dünyamızda indi çoxlanıb və həqiqətin fərqi qəndir. Əksəriyyət dərək edir ki, ümumbəşəri dəyərlərin qorunması və inkişafı dünyada yaşayan hər kəsin birgə missiyasıdır. Hamı bu birləşmə bacardığı töhfəni verməlidir. Təbii ki, sözlənən məsələdə dövlətlərin, beynəlxalq qurumların, elmi-mədəni mərkəzlərin və s. üzərinə daha böyük vəzifələr düşür.

Mədəniyyətlərarası dialoq və əməkdaşlıq məkanı

Prezident İlham Əliyev 2016-cı il 11 yanvar tarixli "2016-cı ilin Azərbaycan Respublikasında "Multikulturalizm ili" elan edilməsi haqqında" sərəncamı ilə sahədə həyata keçirilən tədbirlərə yeni təkan verdi. Sərəncama əsasən hazırlanmış tədbirlər planı çərçivəsində aidiyyəti dövlət qurumları və ictimai təsisatlar tərəfindən təşviqat-təbliğat tədbirləri genişləndirilib, beynəlxalq səviyyəli forumlar, konfranslar, serjiler

keçirilmişdir. Bütün bunların nəticəsi kimi dünya ictimaiyyəti tarixi ləpək yolunda yerləşən Azərbaycanın müxtəlif sivilizasiyaların qovuşduğu məkan olduğunu, burada əslər boyu milli-mədəni rəngarənglik mühtinin formalaşdığı, ayrı-ayrı millətlərin və konfessiyaların nümayəndələrinin sülh, əmin-amanlıq, qarşılıqlı anlaşma, dialoq şəraitində yaşadığını aydın şahidi olmuşdur.

Azərbaycanda "Multikulturalizm ili" elan edilməsi həm də rəsmi Bakının dünyaya verdiyi açıq mesaj kimi dəyərləndirilməlidir. Dövlət başçısı İlham Əliyev vurğuladığı

kimi, bu, bəşəri miqyasda toqquşma və müharibələr, siyasi, dini, milli ziddiyyətlər şəraitində Azərbaycanca mövcud olan siyasi, dini-millət sabitliyin, multikultural dəyərlərin dünyaya təqdimatı baxımından yeni imkanlar açmışdır. Məsələ burasındadır ki, müasir dünyada gətirdikə dərinləşən sivilizasiyalararası toqquşma və ziddiyyətlər hər bir xalqın milli-mənəvi və dini dəyərlərinin qorunması zərurətini dövrün aktual məsələlərindən birinə çevirmişdir. İllik baxışdan təbii və mütləq görünən bu meyillər bəzi hallarda sivil bəşər cəmiyyətinin minilliklər boyu exz etdiyi dinc yanaşma yaşamaq kimi ali dəyərinə də kölgə salır, onun etnik, irqi, dini və siyasi dözümsüzlük kimi səciyyəyələnin ksenofobiya ilə əvəzlənməsinə rəvac verir. Milli özünəməxsusluğu qorumaq bəhanəsi ilə nəticədə digər mədəniyyətlər, dinlərə, hətta millətlərə münasibətdə dözümsüzlük halları artır.

Multikulturalizm elmi ədəbiyyatlarda "çoxmədəniyyətli", yeni bir çox fərqli mədəniyyətlər özündə ehtiva edən cəmiyyət kimi təsnif edilir. O, ayrıca götürülmüş ölkədə və bütövlükdə dünyada müxtəlif millətlərə

və məzhəblərə məxsus insanların mədəni müxtəlifliklərinin qorunmasına, inkişafı və harmonizasiyasına, azsaylı xalqların dövlətlərin milli mədəniyyətinə inteqrasiyasına yönəldilmişdir. Humanist və demokratik nəzəriyyə, yaxud ideologiya olaraq multikulturalizm toleranlığın təəcə-sümüdür. Multikultural cəmiyyət olmadan humanizm, yüksək fərdi və beynəlxalq münasibətlər mədəniyyəti, insanlar arasında qarşılıqlı anlaşma, zənginləşmə, dostluq və əməkdaşlıq mümkün deyildir. Digər mədəniyyətlərin mahiyyətini, xüsusiyyətlərini, tarixini və nailiyyətlərini öyrənmədən onlara qarşı tolerant münasibət, onların nümayəndələrinə hörmət, qarşılıqlı anlaşma, mədəniyyətlərin və sivilizasiyaların dialoqu qeyri-mümkündür. Multikulturalizmdən imtina etmək, əslində anlaşılmaqla, qarşılıqlı anlaşma, milli və dini münasibətlərə rəvac vermək deməkdir.

Bələ bir şəraitdə ölkəmizdə multikulturalizmin alternativli olmayan həyat tərzi kimi qəbul edilməsi Azərbaycanda insan hüquqları və digər sahələrdə problemlər axtaran qərəzli dairələrə tutarlı cavabdır.

Ardı 5-ci səh.

Yaponiyanın Baş naziri zati-aliləri cənab Şinzo Abeyə

Hörmətli cənab Baş nazir! Osaka şəhərinin "Ekspo 2025" sergisini keçirmək hüququnu qazanması münasibətilə Sizi və bütün Yaponiya xalqını ürəkdən təbrik edirəm. Sizə və dost Yaponiya xalqına bu mötəbər tədbirin hazırlıq mərhələsində və keçirilməsində uğurlar arzulayıram. Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 24 noyabr 2018-ci il

Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin Sədri zati-aliləri cənab Milorad Dodikə

Hörmətli cənab Sədr! Bosniya və Herseqovinanın milli bayramı - Dövlətçilik Günü münasibətilə Sizi və xalqınızı səmimi-qəlbən təbrik edirəm. İnanıram ki, Azərbaycan Respublikası ilə Bosniya və Herseqovina arasındakı münasibətlər xalqlarımızın mənafələrinə uyğun olaraq bundan sonra da dostluq və əməkdaşlıq məcrasında inkişaf edəcək və genişlənəcəkdir. Bu əlamətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, qarşidaki fəaliyyətinizdə uğurlar, Bosniya və Herseqovinanın dost xalqına əmin-amanlıq və rifah diləyirəm. Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 23 noyabr 2018-ci il

Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 6-cı bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsini və Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsini "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 1 may tarixli 1118-VQD nömrəli Qanununa uyğunlaşdırmaq məqsədi ilə qərar alır:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 1, maddə 17, № 5, maddə 323; 2002, № 5, maddə 236; 2003, № 1, maddələr 23, 24, № 6, maddə 279; 2004, № 7, maddə 505, № 8, maddə 598, № 10, maddə 761; 2005, № 4, maddələr 277, 278; 2006, № 2, maddə 64, № 12, maddə 1006; 2007, № 1, maddələr 3, 4, № 2, maddə 68, № 5, maddə 439, № 6, maddə 560, № 7, maddə 712, № 8, maddə 756; 2008, № 6, maddə 462, № 7, maddə 602, № 12, maddə 1046; 2009, № 6, maddə 402; 2010, № 2, maddə 75, № 4, maddə 276; 2011, № 6, maddələr 471, 476, № 7, maddələr 583, 619, № 12, maddələr 1096, 1105; 2012, № 5, maddə 472, № 6, maddə 625, № 11, maddələr 1266, 1307; 2015, № 6, maddə 677, № 12, maddə 1435; 2016, № 5, maddə 836, № 6, maddə 1016, № 11, maddələr 1761, 1763, № 12, maddə 2047; 2017, № 2, maddə 155, № 4, maddə 523, № 5, maddələr 706, 750, № 11, maddələr 1935, 1975; 2018, № 5, maddə 879, № 8, maddə 1672) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 352.2-ci maddədə "narkoloji-tibb müəssisəsinin əsaslandırılmış tibbi rəyi" sözləri "narkoloji-tibb müəssisəsinin həkim-məsləhət komissiyasının əsaslandırılmış rəyi" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.2. 354-cü və 355-ci maddələrdə "tibbi rəyi" sözləri "həkim-məsləhət komissiyasının rəyi" sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikası Cəzaların İcrası Məcəlləsinin (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (III kitab), maddə 586, № 12, maddə 835; 2001, № 7, maddə 455; 2002, № 1, maddə 9, № 5, maddələr 237, 240, 244, № 8, maddə 463; 2004, № 6, maddə 399; 2005, № 4, maddə 278; 2006, № 11, maddə 929; 2007, № 8, maddə 756, № 11, maddə 1049, № 12, maddələr 1197, 1218; 2008, № 6, maddə 462, № 7, maddələr 602, 607; 2010, № 3, maddə 171, № 4, maddə 275, № 7, maddə 591; 2011, № 2, maddələr 70, 71, № 6, maddə 473, № 7, maddə 600, № 12, maddə 1107; 2012, № 5, maddə 406, № 11, maddələr 1056, 1063; 2013, № 8, maddə 889; 2015, № 10, maddə 1107, № 11, maddə 1271; 2016, № 6, maddələr 981, 1000; 2017, № 6, maddə 1058, № 12 (I kitab), maddə 2268; 2018, № 5, maddə 881, № 7 (I kitab), maddə 1422) 17-1.4-cü maddəsində "tibbi rəyi" sözləri "rəyi" sözü ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 oktyabr 2018-ci il

İki ölkə arasında iqtisadi əlaqələrin genişlənməsi regionun inkişafına xidmət edir

Azərbaycan və Türkmənistan xalqlarını bir çox amillər birləşdirir. Onları bir-birinə tarix, ümumi köklər, ənənələr, dünyagörüşü və s. yaxınlaşdırır. Yaxınlığın bir vasitəsi də Xəzər dənizidir. Azərbaycan və Türkmənistan Xəzərdə qonşu sektorların sahibidirlər. Ümumiyyətlə, həm Azərbaycan, həm də Türkmənistan bütün dövrlərdə böyük potensial və imkanlara malik olublar.

Prezident İlham Əliyev Türkmənistanın dövlət başçısı Qurbanqulu Bərdiməhəmmədovun dəvəti ilə həmin ölkəyə rəsmi səfəri, bu çərçivədə keçirilən görüşlər, aparılan danışıqlar və imzalanan çoxsaylı sənədlər məhz həmin potensialdan bütün sahələrdə daha geniş istifadə edilməsi istiqamətində mühüm bir addım oldu. O cümlədən mövcud iqtisadi məsələlərin həlli üçün güclü ehtiyatlardan səmərəli istifadə edilməsi gündəmdə əsas yerlərdən birini tutdu. Vurğulan ki, bu yaxınlarda Xəzərə qonşu dövlətlərin qəbul etdikləri Xəzərin hüquqi statusuna dair konvensiya Azərbaycan və Türkmənistan üçün qonşuluq münasibətlərinin inkişafında böyük imkan yaradır.

Məlum olduğu kimi, iki ölkə arasında iqtisadi əməkdaşlığa dair hökumətlərarası komissiya fəaliyyət göstərir. Bu ilin 9 ayı ərzində ömtəə dövriyyəsi 17 faiz artıb. Kend təsərrüfatı, tikinti, sənaye kimi sahələrdə yaxşı meyillər yaranıb.

Nümayəndə heyətlərinin geniş tərkibli görüşündə tranzit nəqliyyat dəh-

lizlərinin və logistikanın inkişafı məsələlərinə də toxunulmuşdur. Türkmənistan Prezidenti Qurbanqulu Bərdiməhəmmədov bu barədə demişdir: "Sizinlə bizim - Əfqanıstan, Türkmənistan, Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə və Avropaya çıxışı bağlı nümunəvi təcrübəmiz və imzalanmış razılaşmalarımız çoxdur. Mən xatırlatdım ki, biz bu gün TRASEKA Beynəlxalq Avtomobil Nəqliyyatı İttifaqı, TIR kimi beynəlxalq qurumlarla yaxşı əlaqələrə malikik və bu, bizdə böyük əhəmiyyət kəsb edir. Sizin Bakı-Tbilisi-Qars kimi çox yaxşı infrastrukturunuz var. Görürsünüz, bizdə

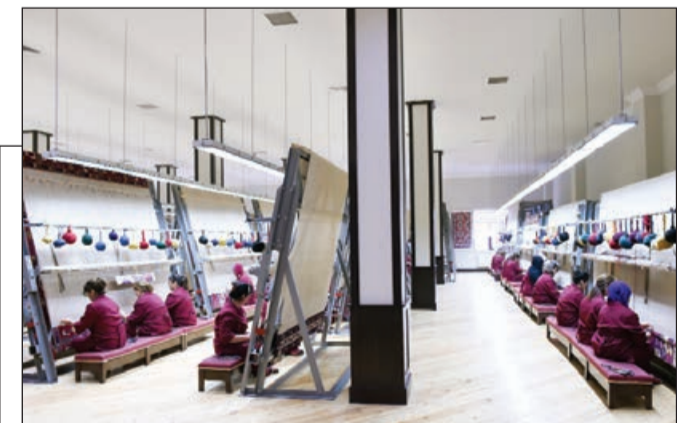
nümunələr çoxdur. Ona görə də biz düzgün logistikamızı həm avtomobil, demir yolu, həm də bərə nəqliyyatı üzrə inkişaf etdirə bilərik. Sizin demir yolu üçün güclü bərə nəqliyyatınız var. Bu, bizdə Ro-Ro tipli avtonəqliyyat üçün oxşar variantdır. Düşünürəm ki, biz bu fəaliyyəti düzgün logistikamızla da gücləndirə bilərik".

Bu il həm Azərbaycanda, həm də Türkmənistanda beynəlxalq ticarət imkanlarının açılması eyni vaxtda - may ayında baş verib. Əslində bu, böyük uzaqgörənliklə həyata keçirilmiş bir işdir. Çünki hər iki ölkə üçün ömtəə dövriyyəsinə və tranzit daşımalarını artırmağa imkan yaradır. Bu, qonşu ölkələr üçün də böyük potensial deməkdir.

Təsədüfi deyil ki, səfər çərçivəsində imzalanan Azərbaycan-Türkmənistan sənədləri sırasında "Bakı Beynəlxalq Deniz Ticarət Limanı" Qapalı Şahmədar Cəmiyyəti ilə Türkmənistanın Bakı Beynəlxalq Deniz Limanı arasında avtomatlaşdırılmış informasiya mübadiləsi haqqında saziş" də özünə yer almışdır. Eləcə də "Bakı Beynəlxalq Deniz Ticarət Limanı" QSC ilə Türkmənistanın Deniz və Çay Nəqliyyatı üzrə Dövlət Xidməti arasında Bakı Beynəlxalq Deniz Ticarət Limanı və Türkmənistanın Bakı Beynəlxalq Deniz Limanı arasında yükdaşıma həcmələrinin artırılması haqqında saziş imzalanmışdır.

Həm Azərbaycandan, həm də Türkmənistanın böyük karbohidrogen ehtiyatlarına malik olması energetika sahəsində əməkdaşlıq üçün də geniş imkanlar yaradır.

Ardı 5-ci səh.

Cari ilin doqquz ayında ölkə üzrə 192,5 mindən çox yeni iş yeri açılıb

Əhalinin sosial müdafiəsinin təminatı və gücləndirilməsi bütün dövlətlər üçün prioritet vəzifə hesab olunur və iqtidar-xalq münasibətlərində sosial müdafiə barometr rolunu oynayır. Əgər dövlət əhalinin sosial müdafiəsinə diqqət göstərsə, vaxtında lazımı tədbirlər həyata keçirirsə, bələ cəmiyyətlərdə sosial narazılıqlar da olmur.

Ölkəmizdə əhalinin sosial müdafiəsinin etibarlı təminatı və həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması dövlətin diqqət yetirdiyi xüsusi sahədir. Prezident İlham Əliyev çıxışlarında dənə-dənə qeyd edir ki, əhalinin sosial müdafiəsi bizim iqtisadi siyasətimizin əsas istiqaməti, dəyişməz hədəfidir. Dövlət başçısı bunu təkca bəyan etmir, əməli işdə də göstərir. Bu məqsəddə qanunvericilikdə dəyişikliklər edilir, müxtəlif kateqoriyalardan olan insanların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi üçün lazımı tədbirlər görülür.

Prezident bu sahədə baş verən neqativ hadisələrə də vaxtında sət münasibət göstərir: "Sosial sahədə ciddi islahatlar aparılır. Nazirliyin yeni rəhbərliyinə mənim tərəfimdən çox ciddi tapşırıqlar verilib ki, sosial ədaləti pozanlara qarşı çox ciddi tədbirlər görülsün. Bu sahədə rəsvəxətə, korruptsiyaya qarşı mübarizə çox ciddi aparılmalıdır və hazırda aparılır, şəffaflyq təmin edilir, bu sahədə yol verilmiş pozuntular aradan qaldırılır".

Dövlət başçısı eyni zamanda sosial müdafiənin ən etibarlı forması olan məşğulluğun təmin edilməsini də önəmli vəzifə kimi mərkəzi və yerli icra orqanlarının qarşısına qoyur.

Ardı 5-ci səh.

«...Bir ulduzdur hər ləçəyi»

Bir payız axşamı quşların uça bildiyi yüksəklikdən də bir qədər yuxarı qalxıb Bakı Dənizkənarı Milli Parkını seyr etsəniz, uzunluğu kilometrərlə ölçülən sahil zolağında sayrsız sayırsız-hesabsız işıqları Xəzər adlı bir gözəlin sinəsində bərk vuran billür qaşlarla bəzədimiş boyunbağiya bənzədcəksiniz. Dənizdəki fəvvarənin, "Crystal Hall"un, "Alov qüllələri"nin və Qız qalasının nura qorq olan gecə görünüşü sizə elə təsir bağışlayacaq ki, özüünüzü başqa aləmdə hiss edəcək, romantik duyğulardan yaxa qurtara bilməyəcəksiniz.

Moskvadan gələn tələbəlik yoldaşım Liliya Militskaya Şəhidlər xiyabanından Xəzərin sinəsində bərk vuran Ayı gördə yadına Parisi, Sena bulvarını saldı:

- Paris Senadan bu qədər yüksəklikdə yerləşir. Bakı bulvarı sonsuzluğa açılan ümman təsiri bağışlayır. İnsan təxəyyülü bu ənginliklərdə qanad çalır qiy vura bilir. Burada təbiət, bulvar və insanlar arasında harmoniya var. Toya hazırlaşan gənclərin gəcəyarısı səlfə çəkdirməsi də o deməkdir ki, siz şəhərinizi sevirsiniz.

Paytaxtımızı ziyarət edən başqa bir tələbə yoldaşım İrina Mojayeva Bakıdan birbaşa İtaliyaya uçdu və gözlemədiyim bir məktub yazdı:

Ardı 8-ci səh.

Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Bu qanun Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci bəndinə uyğun olaraq, uşaqların yaşına uyğun informasiya əldə etmək hüququnun həyata keçirilməsi ilə əlaqədar olaraq uşaqların onlar üçün zərərli informasiyadan qorunması tədbirlərini müəyyən edir və bu sahədə yaranan münasibətləri tənzimləyir.

1-ci fəsil ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Maddə 1. Əsas anlayışlar

1.0. Bu qanunda istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakı mənalara ifadə edilir:
1.0.1. **uşaqların informasiya əldə etməsi** - uşaqların əldə olunması qanunla məhdudlaşdırılmayan informasiyanı, o cümlədən informasiya məhsulunu əldə edib ondan istifadə imkanı;

1.0.2. **informasiya məhsulları** - ölkə ərazisində dövriyyə və istehlak üçün nəzərdə tutulan kütləvi informasiya vasitələri məhsulları, audiovizual məhsullar, kompüter və digər elektron oyunlar, habelə mədəni-kütləvi tədbirlər və telekommunikasiya şəbəkəsi vasitəsilə yayımlanan digər informasiya məhsulları;

1.0.3. **informasiya məhsullarının yaş kateqoriyası** - bu qanunla nəzərdə tutulmuş informasiya məhsullarının istifadəsi üçün münasib olan yaş göstəricisi;

1.0.4. **informasiya məhsullarının yaş təsnifatı** - informasiya məhsullarının bu qanunda müəyyən edilmiş yaş qruplarına görə bölünüşü;

1.0.5. **zorakılığın və qəddarlığın nümayişi** - fiziki və ya psixi zorakılığın təsvirini və ya kimi qəddarlıq səhvlərinin, əzab vermək və xəsarət yetirmənin, şikəst edilmənin, adam və heyvan öldürmənin və üzərində zorakılıq əlamətləri olan cəsadin təsviri;

1.0.6. **mədəni-kütləvi tədbir** - kütləvi və ya azad ziyarət üçün açıq olan yerlərdə teatr, mədəni-maarifləndirici və aynalendici tədbirlər də daxil olmaqla kütləvi nümayiş, ifa və yaxud çıxış;

1.0.7. **uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuş informasiya məhsulları** - mövzusunda, məzmununa və tərtibatına görə yalnız və ya əsasən yetkinlik yaşına çatmayanlara aid edilən informasiya məhsulları;

1.0.8. **aile institutunun nüfuzdan salan informasiya** - aile dəyərlərini inkar etməkə, yaxud aile, nikah, analıq və atalıq kimi sosial institutların əhəmiyyətini həç endirməklə uşaqları aile-nikah sahəsi ilə bağlı təhrih olunmuş təsəvvürlər yarada bilən məlumatlar;

1.0.9. **uşaqlar üçün zərərli informasiya** - uşaqlar üçün nəzərdə tutulmayan və uşağın fiziki və ya psixi sağlamlığına mənfi təsir göstərən, o cümlədən təhrih olunmuş sosial təsəvvürlərin formalaşdırılması vasitəsilə onların mənəvi, psixi, fiziki və ya sosial inkişafında pozuntu yaranmasına səbəb olan məlumat;

1.0.10. **təbliğ** - fiziki və ya hüquqi şəxslərin uşaqların sürürunda hər hansı davranış qaydası və ya stereotip formalaşmasına yönəlməli, yaxud uşağı hər hansı hərəkət və ya hərəkətsizliyi etməyə təhrik edirmək məqsədi daşıyan fəaliyyəti;

1.0.11. **cəmiyyət əleyhinə və hüquqazidd hərəkətləri təbliğ edən informasiya** - uşaqları fahişəlik, qumar və avaralıqla (o cümlədən dilənçiliklə) məşğul olmağa, milli və ətlaqı dəyərlərə qarşı təhqiredici əməllər, eləcə də şəxslərin hüquqlarını pozan digər əməllər törətməyə həvəsləndirən məlumat;

1.0.12. **uşaqların həyat və sağlamlıqlarına təhlükə yaradan əməlləri təbliğ edən informasiya** - uşaqların həyatına, fiziki və psixi sağlamlığına təhlükə yaradan, o cümlədən intiharı, odlu silah və partlayıcı maddələrdən, narkotik vasitələrdən, psixotrop maddələrdən və onları prekursorlarından, alkoqollu içkilərdən və bütün məmullatlarından istifadəni təbliğ edən informasiya;

1.0.13. **cinayətləri təbliğ edən informasiya** - uşaqlarda cinayət törətmək həvəsi oyadan, cinayətkar mühihi, o cümlədən cinayətləri və cinayətkarları, kriminal norma və dəyərləri, cinayətkar mühihin kriminal jarqonları da daxil olmaqla atributlarını və simvollarını müsbət mənada təqdim və təbliğ edən informasiya;

1.0.14. **qorxu məzmunlu informasiya** - uşaqlarda davamlı qorxu, təlaş, yaxud dəhşət hissi yarada bilən informasiya, yudurma məxluqların dəhşətli görüntüsü və ya təsviri, eləcə də ciddi xəsarətlərin, intiharın (o cümlədən intihara cəhdin), bədbəxt hadisələrin, qəzaların və onların nəticələrinin naturalist (təbii) təsviri və ya görüntüsü, həmçinin informasiya məhsulunda arzuolunmaz vərdişlərə rəğbət aşılayan bəzi xüsusi mərasim və mistik təlimlərin, spiritizmin istifadəsi;

1.0.15. **aturalist (təbii) təsvir** - canlının, aşyanın, hadisənin, hərəkətin (hərəkətsizliyin) və onların nəticələrinin informasiya məhsulu istifadəsinin diqqətini detallara, anatomik məsələlərə və ya fizioloji proseslərə cəlb edən bilən təsvirləri və ya görüntüləri;

1.0.16. **erotic məzmunlu informasiya** - pornoqrafik olmayan, lakin uşaqlarda vaxtından əvvəl seksual marağın oyanmasına səbəb olan informasiya məhsulları;

1.0.17. **informasiya məhsulunun işarələnməsi** - informasiya məhsulunun üzərində, onun daşıyıcısında və qablaşdırılmasında yaş kateqoriyası işarələsinin göstərilməsi;

1.0.18. **uşaqların ola biləcəyi yerlər** - uşaqların ziyarət etməsi və ya olması qadağan olunmayan yerlər, o cümlədən uşaqların informasiya məhsullarına (telekommunikasiya şəbəkələrində yerləşdirilən informasiya məhsulları daxil olmaqla) girişi mümkün olan ictimai yerlər;

1.0.19. **ekspert** - bu qanunla müəyyən edilmiş tələblərə cavab verən, pedaqogika, psixologiya və ya uşaq psixiatriyası sahəsində ali təhsilə malik və informasiya məhsulunun yaş təsnifatının aparılması məqsədi ilə ekspert rəyi verən şəxs.

Maddə 2. Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi

2.1. Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən, bu qanundan və digər normativ hüquqi aktlardan ibarətdir.

2.2. Bu qanun aşağıdakı münasibətlərə təbiiq edilmir:
2.2.1. elmi və elmi-texniki informasiya məhsullarının dövriyyəsinə;

2.2.2. yayılması terrorizm, ekstremizm, sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlərə mübarizə sahəsində mövcud olan qanunlarla qadağan edilən və məhdudlaşdırılan informasiyaların dövriyyəsinə.

Maddə 3. Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması sahəsində əsas prinsiplər

3.0. Uşaqların zərərli informasiyadan qorunmasının əsas prinsipləri aşağıdakılardır:

3.0.1. uşaqların mənafelərini üstün tutulması, onların hüquq və azadlıqlarının təmin olunması;
3.0.2. uşaqların həyat və sağlamlığı üçün təhlükəsiz olan, onların hərətərli inkişafını və sosiallaşmasını tə-

min edən informasiya məhsullarının dövriyyəsinə şəraitin yaradılması;

3.0.3. zorakılığın, qəddarlığın, narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin, alkoqollu içkilərin və bütün məmullatlarının, cəmiyyət əleyhinə davranışın, pornoqrafik xarakterli informasiyanın təbliğinin yolverilməzliyi;

3.0.4. zərərli informasiya məhsullarının dövriyyəyə daxil edilməsinin, o cümlədən informasiya texnologiyalarından istifadə etməklə uşaqlara qarşı törədilən hüquqpozmalarnın qarşısının alınması;

3.0.5. uşaqların zərərli informasiyadan qorunması sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın həyata keçirilməsi.

Maddə 4. Uşaqlar üçün zərərli informasiyanın növləri

4.1. Uşaqlar üçün zərərli informasiyaya aşağıdakılardır:

4.1.1. bu qanunun 4.2-ci maddəsinə uyğun olaraq uşaqlar arasında dövriyyəsi qadağan edilən informasiya;

4.1.2. bu qanunun 4.3-cü maddəsinə uyğun olaraq müəyyən yaş qrupuna aid olan uşaqlar arasında dövriyyəsi məhdudlaşdırılan informasiya (arxiv informasiya məhdudlaşdırılmış yaş qrupuna münasibətdə).

4.2. Uşaqlar arasında dövriyyəsi qadağan edilən informasiyaya aiddir:

4.2.1. zorakılığın və qəddarlığın təbliğ edən informasiya;

4.2.2. cəmiyyət əleyhinə və hüquqazidd hərəkətləri, o cümlədən cinayətləri təbliğ edən informasiya;

4.2.3. uşaqların həyat və təhlükəsizliyinə potensial təhlükə yaradan əməlləri təbliğ edən informasiya;

4.2.4. aile institutunun nüfuzdan salan informasiya;

4.2.5. əxlaqdan kənar leksik (söyüş) məzmunlu informasiya;

4.2.6. pornoqrafik xarakterli informasiya.

4.3. Müəyyən yaş qrupuna aid uşaqlar arasında dövriyyəsi məhdudlaşdırılan informasiyaya aiddir:

4.3.1. zorakılığın və qəddarlığın nümayiş edən informasiya;

4.3.2. qeyri-məişət leksik (jarqon) məzmunlu informasiya;

4.3.3. qorxu məzmunlu informasiya;

4.3.4. erotik məzmunlu informasiya.

4.4. Uşaqlar arasında dövriyyəsi qadağan edilən informasiya məhsullarının uşaqların ola biləcəyi yerlərdə inzibati, texniki proqram və avadanlıq vasitələrinin təbiiq edilmədən yayılmasına yol verilmir.

4.5. Müəyyən yaş qrupuna aid olan uşaqlar arasında yayılması məhdudlaşdırılan informasiyanın dövriyyəsi bu qanunun 7-12-ci maddələrinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

4.6. Uşaqlar arasında dövriyyəsi qadağan edilən və ya məhdudlaşdırılan informasiyanın istehsalçısı və yayıcısı bu qanunda müəyyən edilmiş qaydalara riayət etməyə borcludur.

2-ci fəsil İFORMASIYA MƏHSULUNUN YAŞA GÖRƏ TƏSNİFATLAŞDIRILMASI

Maddə 5. İnformasiya məhsulunun yaş təsnifatı

5.1. İnformasiya məhsullarının bu qanunun 7-ci maddəsinə uyğun olaraq yaş təsnifatı aparılır.

5.2. İnformasiya məhsullarının yaş kateqoriyasına uyğun təsnifatı müxtəlif yaş qrupuna aid olan uşaqların normaya uyğun psixi inkişafının xüsusiyyətləri nəzərə alınaraq aşağıdakı kimi aparılır:

5.2.1. "universal" - istənilən yaş qrupları üzrə dövriyyəsinə məhdudiyət qoyulmur;

5.2.2. "6 yaşadək" - altı yaşa tamam olmamış uşaqlar arasında dövriyyəsinə yol verilir;

5.2.3. "6 yaşdan" - altı yaşa tamam olmuş uşaqlar arasında dövriyyəsinə yol verilir;

5.2.4. "12 yaşdan" - on iki yaşa tamam olmuş uşaqlar arasında dövriyyəsinə yol verilir;

5.2.5. "16 yaşdan" - on altı yaşa tamam olmuş uşaqlar arasında dövriyyəsinə yol verilir;

5.2.6. "18 yaşdan" - uşaqlar arasında dövriyyəsinə yol verilmir.

5.3. İnformasiya məhsulunun yaşa görə təsnifatlaşdırılması onun istehsalçıları tərəfindən həmin məhsulun Azərbaycan Respublikasının ərazisində dövriyyəsinə əvvəl müstəqil şəkildə və ya bu qanunun 4-cü fəsilinə müvafiq olaraq ekspertin iştirakı ilə həyata keçirilir. İnformasiya məhsulunun yayıcısı həmin məhsulun müstəqil şəkildə və ya ekspertin iştirakı ilə yaşa görə təsnifatlaşdırılmasını təmin etmədən ölkə ərazisində yayıla bilməz.

5.4. İnformasiya məhsulunun yaşa görə təsnifatlaşdırılması zamanı aşağıdakılar qiymətləndirilir:

5.4.1. informasiya məhsulunun mövzusu, janrı, məzmunu və bədi tərtibatı;

5.4.2. informasiyanın müəyyən yaş kateqoriyasına aid uşaqlar tərəfindən mənimsənilməsinin xüsusiyyətləri;

5.4.3. informasiyanın uşaqların sağlamlığına və fiziki, psixi, əxlaqı inkişafına zərər vurma ehtimalı.

5.5. Təhsil müəssisələrində uşaqların təhsil və tərbiyəsi üçün nəzərdə tutulan informasiya məhsullarının qiymətləndirilməsi bu qanunun tələbləri nəzərə alınmaqla Azərbaycan Respublikasının təhsil haqqında qanunvericiliyinə uyğun aparılır.

Maddə 6. İnformasiya məhsulunun yaş kateqoriyalarına aid edilməsi

6.1. "Universal" yaş kateqoriyasına aid informasiya məhsullarına uşaqların sağlamlığına və inkişafına ziyan vurmayan ümumi istifadə üçün nəzərdə tutulmuş informasiya məhsulları aid edilir.

6.2. "18 yaşdan" kateqoriyasına bu qanunun 4.2-ci maddəsinə əsasən uşaqlar arasında dövriyyəsi qadağan olunan informasiya məhsulları aiddir.

6.3. İnformasiya məhsulu yalnız bir yaş kateqoriyasına aid edilir.

6.4. İnformasiya məhsulunun yaş kateqoriyalarına aid edilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

3-cü fəsil

YAŞ KATEQORİYALARINA UYGUN İNFORMASIYA MƏHSULUNUN DÖVRİYYƏSİNƏ DAİR TƏLƏBLƏR

Maddə 7. İnformasiya məhsulunun işarələnməsi

7.1. İnformasiya məhsulunun işarələnməsi bu qanunun 5.3-cü maddəsinə uyğun olaraq informasiya məhsulunun istehsalçısı və ya yayıcısı tərəfindən məhsulun və onun qablaşdırılmasının üzərinə müvafiq yaş kateqoriyasına uyğun aşağıdakı işarələrdən birinin aydın şəkildə seçilən təsvirini yerləşdirməklə həyata keçirilir:

7.1.1. "6 yaşadək" - "6" işarəsi çvərdə;

7.1.2. "6 yaşdan" - "6+" işarəsi çvərdə;

7.1.3. "12 yaşdan" - "12+" işarəsi çvərdə;

7.1.4. "16 yaşdan" - "16+" işarəsi çvərdə;

7.1.5. "18 yaşdan" - "18+" işarəsi rombdə.

7.2. Ölkə ərazisində istehsal olunan kompüter və digər elektron oyunların işarələnməsi satışa çıxarılmaz-

dan, istehlakçıya təqdim edilməzdən və ya şəbəkəyə yerləşdirilməzdən əvvəl həyata keçirilməlidir.

7.3. Aşağıdakılar istisna olmaqla, informasiya məhsulunun işarələnmədən ölkə ərazisində yayılması yolverilməzdir:

7.3.1. "Universal" yaş kateqoriyasına aid informasiya məhsulu;

7.3.2. təhsil müəssisələrində uşaqların təhsil və tərbiyəsi üçün nəzərdə tutulan informasiya məhsulları;

7.3.3. canlı efirde yayılan televiziya verilişlərinin informasiya və əyləncə proqramları;

7.3.4. radio vasitəsilə yayılan informasiya məhsulları;

7.3.5. reklam və reklam xarakterli materiallar;

7.3.6. mədəni-kütləvi tədbirlər vasitəsilə yayılan informasiya məhsulları;

7.3.7. internet və sellülər (mobil) rabitə şəbəkəsi vasitəsilə yayılan informasiya məhsulları (kino, televiziya və videofilm, o cümlədən animasiya filmləri, kompüter və digər elektron oyunlar istisna olmaqla);

7.3.8. təsviri incəsənət və bədi ədəbiyyat əsərləri (bədi-ədəbi jurnallar və komiksler istisna olmaqla).

7.4. İnformasiya məhsulunun mədəni-kütləvi tədbirlər vasitəsilə yayılması, onun aid edildiyi yaş kateqoriyasına dair işarənin tədbirin keçirilməsi barədə afişaların və digər elanların, həmçinin onu ziyarət etmək hüququ verən biletlərin, dövətnamələrin və digər sənədlərin üzərində yerləşdirmək yolu ilə həyata keçirilir.

7.5. Bir neçə hissədən ibarət olan və müxtəlif yaş kateqoriyalarına aid edilən informasiya məhsulunun nümayişi həmin informasiya məhsulunda əks olunan, daha yuxarı yaş kateqoriyasına aid informasiya məhsulunun işarəsi ilə işarələnməklə həyata keçirilir.

Maddə 8. İnformasiya məhsulunun işarələnməsinin xüsusiyyətləri

8.1. Mətbu nəşrlərin yaş kateqoriyasına görə işarəsi aydın seçilən şəkildə və mətbu nəşrin adının sifitinə uyğunlaşdırılmış qaydada nəşrin birinci və ya titül səhifəsində yerləşdirilir.

8.2. İnformasiya məhsulunun yayımçıları televiziya yayımı, kino və video xidmətlərinin göstərilməsi zamanı hər bir informasiya məhsulunun nümayişindən əvvəl xüsusi kadrda (səhifədə) informasiya məhsulunun yaş kateqoriyasına uyğun işarəsinin və yaş məhdudiyəti barədə xəbərdarlığa dair mətnin yerləşdirilməsini təmin etməyə borcludurlar.

8.3. Audiovizual informasiya məhsulunun yaş kateqoriyasına uyğun işarəsi onun nümayişindən əvvəl və hər reklam fasiləsindən sonra üç dəqiqə müddətində ekranın künc hissəsində göstərilir.

8.4. İnformasiya məhsulunun yaş kateqoriyasına uyğun işarəsi aşağıda göstərilənlərin beş faizindən az olmayan sahəsinə tutmalıdır:

8.4.1. teatrların, kino və videonümayişlərin və digər mədəni-kütləvi tədbirlərin afişalarının və repertuar haqqında digər elanların, o cümlədən giriş biletlərinin, dövətnamələrin və ziyarət hüququ verən digər sənədlərin;

8.4.2. audiovizual əsərin, kompüter və ya digər elektron oyunların, kompüter proqramlarının elektron daşıyıcılarının və qablaşdırılmasının.

Maddə 9. Teleradio yayımı vasitəsilə yayımlanan informasiya məhsuluna aid tələblər

9.1. Teleradio yayımı vasitəsilə yayımlanan və "Universal", "6+", "6+" və "12+" yaş kateqoriyalarına aid informasiya məhsullarının yayılmasının vaxt məhdudiyəti qoyulmur.

9.2. Xüsusi dekoderlər vasitəsilə ödənişli əsasda həyata keçirilən informasiya məhsullarının telekanallarda yayımı istisna olmaqla, aşağıdakı informasiya məhsullarının yayımına məhdudiyət qoyulur:

9.2.1. bu qanunun 4.3.3-cü maddəsinə nəzərdə tutulan "16+" yaş kateqoriyasına aid informasiya məhsulları - yerli vaxtla saat 7-dən saat 21-dək;

9.2.2. bu qanunun 4.2-ci və 4.3-cü maddələrində nəzərdə tutulan, müvafiq olaraq "18+" və "16+" yaş kateqoriyalarına aid informasiya məhsulları - yerli vaxtla saat 6-dən saat 23-dək;

9.3. "18+" yaş kateqoriyasına aid informasiya məhsulu teleradio vasitəsilə yayımlanarkən bu informasiya məhsulunun yaş kateqoriyası haqqında xəbərdarlıq televiziya yayımı zamanı işarə, radio yayımı zamanı işarə səsləndirilməli həyata keçirilir.

Maddə 10. İnformasiya məhsullarının telekommunikasiya şəbəkələri vasitəsilə yayımının xüsusiyyətləri

10.1. Telekommunikasiya xidmətləri göstərən fiziki və hüquqi şəxslər "Telekommunikasiya haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq uşaqların zərərli informasiyadan qorunması üçün tədbirlər görməlidirlər.

10.2. Uşaqların ola biləcəyi yerlərdə onların zərərli informasiyadan qorunması üçün telekommunikasiya xidmətləri göstərən fiziki və hüquqi şəxslər tərəfindən müvafiq tədbirlər texniki proqram və avadanlıq vasitələrinin təbliği ilə həyata keçirilir.

10.3. İnternet informasiya ehtiyatlarında informasiya məhsulunun uşaqlar arasında yayılmasını məhdudlaşdırən xəbərdarlıq mətni əks olunmalıdır.

Maddə 11. Uşaqlar üçün nəzərdə tutulan informasiya məhsullarının dövriyyəsinə dair əlavə tələblər

11.1. Uşaqlar üçün nəzərdə tutulan informasiya məhsullarında (telekommunikasiya şəbəkələri, o cümlədən internet şəbəkəsi vasitəsilə yayılan informasiya məhsulları və sellülər (mobil) rabitə şəbəkəsi də daxil olmaqla) onların zərərli informasiya məhsulunun hazırlanmasına cəlb edilməsi barədə elanların yerləşdirilməsinə yol verilmir.

11.2. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində uşaqların təlimi üçün nəzərdə tutulan informasiya məhsullarının məzmunu və bədi tərtibatı altı yaşadək uşaqlar üçün nəzərdə tutulan informasiya məhsullarının məzmununa və bədi tərtibatına uyğun olmalıdır.

11.3. Uşaqlar üçün kino və videoxidmətlərin göstərilməsi zamanı, uşaq teleradio proqramlarında və verilişlərində, uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuş dövrü mətbu nəşrlərdə yayılan reklam onun yerləşdirildiyi informasiya məhsulunun yaş kateqoriyasına uyğun olmalıdır.

Maddə 12. Uşaqlar üçün qadağan olunan informasiya məhsullarının dövriyyəsinə dair əlavə tələblər

12.1. Məhdud şəxslər dairəsində yayılması nəzərdə tutulan mətbu nəşrin birinci və sonuncu səhifəsində, çap məhsulunun və digər poliqrafik məhsulun üz və arxa qabığında uşaqlar arasında dövriyyəsi qadağan edilən informasiyanın əks olunmasına yol verilmir. Əks halda həmin informasiya məhsulunun yayılmasına yalnız bağlı qablaşdırılma yol verilir.

12.2. Uşaqlar arasında dövriyyəsi qadağan edilən informasiya məhsulunun uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuş təhsil müəssisələrində, tibb, sanatoriya-kurort, bədən tərbiyəsi və idman, mədəniyyət, istirahət və sağlamlaşdırma müəssisələrində və ya həmin müəssisələrin sərhədindən yüz allı metrden az olan məsafədə yayılmasına yol verilmir.

4-cü fəsil

İFORMASIYA MƏHSULUNUN EKSPERTİZASI

Maddə 13. İnformasiya məhsullarının ekspertizasına dair ümumi tələblər

13.1. Yaş təsnifatının aparılması məqsədi ilə informasiya məhsulunun ekspertizası müvafiq icra hakimiyyəti orqanından ixtisas attestatı əldə edilmiş fiziki şəxslər (ekspertlər) tərəfindən bu qanunun 14-cü maddəsinə müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir. Şəxs ixtisas attestatının verilməsi üçün onun işlədiyi hüquqi şəxs (ekspert təşkilatı) bu barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına müraciət edir. Ekspertlər və ekspert təşkilatlarının reyestrinin aparılması və onların fəaliyyətinə nəzarəti müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həyata keçirir.

13.2. İnformasiya məhsulunun yaş təsnifatının aparılması üzrə ekspertlərə ixtisas attestatının verilməsi, attestatın qüvvədə olma müddətinin dayandırılması və ya ona xitam verilməsi, ekspertlər və ekspert təşkilatlarının reyestrinin aparılması və onların fəaliyyətinə nəzarət müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.

13.3. Həyat və sağlamlığı əleyhinə ağır və xüsusi ağır cinayətlər, yaxud şəxsiyyət cinsi toxunulmazlığı və cinsi azadlığı, yetkinlik yaşına çatmayanlar və aile münasibətləri və ya ictimai məniyyəti işarənlərin cinayətlər törətməyə görə məhkum edilmiş şəxslər ekspert kimi fəaliyyət göstərə bilməz.

13.4. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ekspertlərin və ekspert təşkilatlarının reyestrində olan aşağıdakı məlumatları rəsmi internet informasiya ehtiyatında yerləşdirir:
13.4.1. ekspert təşkilatının adı və təşkilatı-hüquqi forması, ekspert fəaliyyətinin həyata keçirildiyi ünvanlar;
13.4.2. ekspertin adı, atasının adı və soyadı;
13.4.3. ixtisas attestatının nömrəsi və verilmə tarixi;
13.4.4. ekspertin ekspertizasını aparmaq hüququ olan informasiya məhsulunun növü;

13.4.5. verilmiş ixtisas attestatının qüvvədə olma müddətinin dayandırılması və ya onun ləğv edilməsi barədə məlumat.

13.5. Ekspertlərin xidmət haqqı ekspertizanı sifariş edən şəxs tərəfindən ödənilir.

Maddə 14. İnformasiya məhsulunun ekspertizasının aparılması qaydası

“Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 20-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alır:

“Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 11, maddə 882; 2006, № 2, maddə 65, № 11, maddə 925; 2008, № 8, maddə 699; 2013, № 6, maddə 596; 2014, № 7, mad-

də 762; 2015, № 5, maddə 492; 2018, № 7 (I kitab), maddə 1401) 32.4-cü maddəsində “orqanlarında” sözdən sonra “, habelə müvafiq icra hakimiyyəti orqanında” sözləri əlavə edilsin.

İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 oktyabr 2018-ci il

“Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 30 oktyabr tarixli 1312-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi və “Dövlət sirri haqqında”

Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin

2004-cü il 5 noyabr tarixli 139 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, “Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 30 oktyabr tarixli 1312-VQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının “Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzərdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.4. həmin qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların “Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

3. “Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 5 noyabr tarixli 139 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 11, maddə 903; 2007, № 3, maddə 229, № 6, maddə

607; 2014, № 7, maddə 799; 2017, № 5, maddə 774) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

3.1. aşağıdakı məzmununda 3.5-1-ci bənd əlavə edilsin:

“3.5-1. həmin qanunun 32.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti və Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidməti həyata keçirirlər.”;

3.2. 3.9-cu bəndə “Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti” sözlərindən sonra “(xarici dövlətlərdə müvafiqəti yaşayan vətəndaşlara münasibətdə Azərbaycan Respublikası Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin rəyini nəzərə almaqla)” sözləri əlavə edilsin.

İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 noyabr 2018-ci il

“Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci bəndini rəhbər tutaraq, “Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununu “Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosesual Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 29 iyun tarixli 1205-VQD nömrəli Qanununa uyğunlaşdırmaq məqsədi ilə qərara alır:

“Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu,

2012, № 7, maddə 641; 2014, № 4, maddə 347, № 7, maddə 767; 2016, № 6, maddə 987) 1.0.1-ci, 3.3-cü və 5.2-ci maddələrində “və ya cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad etmənin” sözləri “, cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad etmənin və ya cəzanın çəkilməsinin təxirə salınmasının” sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 oktyabr 2018-ci il

“Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 30 oktyabr tarixli 1316-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu bəndini rəhbər tutaraq, “Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 30 oktyabr tarixli 1316-VQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının “Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını nəzərdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzərdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.4. həmin qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların “Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 noyabr 2018-ci il

“Pasportlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 10-cü bəndini rəhbər tutaraq qərara alır:

“Pasportlar haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Məlumatı, 1994, № 18, maddə 243; 1995, № 14, maddə 237; Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1997, № 5, maddə 385, № 6, maddə 493; 1998, № 2, maddə 70; 2000, № 12, maddə 835; 2001, № 3, maddə 143, № 6, maddə 378, № 11, maddə 674; 2002, № 1, maddə 4, № 8, maddə 463; 2004, № 7, maddə 505; 2005, № 3, maddə 152, № 10, maddə 874; 2006, № 1, maddə 3, № 2, maddə 64, № 3, maddə 219, № 4, maddə 319, № 11, maddə 933, № 12, maddələr 1006, 1017, 1029; 2007, № 7, maddə 712, № 8, maddə 753, № 11, maddə 1053; 2008, № 3, maddə 158, № 8, maddələr 699, 701, № 10, maddə 886; 2009, № 7, maddə 519; 2010, № 3, maddə 166, № 4, maddə 276, № 11, maddə 935; 2011, № 4, maddə 270, № 6, maddə 474, № 7, maddə 580; 2012, № 7, maddə 647; 2013, № 5, maddə 465, № 6, maddə 619, № 7,

maddə 793; 2014, № 4, maddə 323, № 11, maddə 1335; 2015, № 6, maddə 688; 2017, № 6, maddələr 1042, 1045, № 12 (I kitab), maddə 2263) 6-cı maddəsinin birinci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 5-ci bənddən “verilir” sözü çıxarılsın.

2. 6-cı bənddə “verilir.” sözü nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 7-ci və 8-ci bəndlər əlavə edilsin:

“7) müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təyin edilən, xarici dövlətlərdə və beynəlxalq təşkilatlarda fəaliyyət göstərən hərbi atəşələrə, hərbi nümayəndələrə, həmçinin hərbi atəşəlik və hərbi nümayəndəlik aparatlarının digər zabit heyətinə; 8) müvafiq icra hakimiyyəti orqanının xarici dövlətlərdə və beynəlxalq təşkilatlarda nümayəndələrinə verilir.”.

İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 oktyabr 2018-ci il

“Pasportlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 30 oktyabr tarixli 1305-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, “Pasportlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını nəzərdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.4. həmin qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların “Pasportlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

3. Müəyyən edilsin ki:

3.1. “Pasportlar haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 6-cı maddəsinin birinci hissəsinin 7-ci bəndində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi həyata keçirir;

3.2. həmin qanunun 6-cı maddəsinin birinci hissəsinin 8-ci bəndində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi həyata keçirir.

İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 noyabr 2018-ci il

Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 6-cı bəndini rəhbər tutaraq, “Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 1 fevral tarixli 980-VQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar qərara alır:

Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 1, maddə 17, № 5, maddə 323; 2002, № 5, maddə 236; 2003, № 1, maddələr 23, 24, № 6, maddə 279; 2004, № 7, maddə 505, № 8, maddə 598, № 10, maddə 761; 2005, № 4, maddələr 277, 278; 2006, № 2, maddə 64, № 12, maddə 1006; 2007, № 1, maddələr 3, 4, № 2, maddə 68, № 5, maddə 439, № 6, maddə 560, № 7, maddə 712, № 8, maddə 756; 2008, № 6, maddə 462, № 7, maddə 602, № 12, maddə 1046; 2009, № 6, maddə 402; 2010, № 2, maddə 75, № 4, maddə 276; 2011, № 6, maddələr 471, 476, № 7, maddələr 583, 619, № 12, maddələr 1096, 1105; 2012, № 5, maddə 411, № 6, maddə 511; 2013, № 5, maddə 472, № 6, maddə 625, № 11, maddələr 1266, 1307; 2015, № 6, maddə 677, № 12, maddə 1435; 2016, № 5, maddə 836, № 6, maddə 1016, № 11, maddələr 1761, 1763, № 12, maddə 2047; 2017, № 2, maddə 155, № 4, maddə 523, № 5, maddələr 706, 750, № 11, maddələr 1935, 1975; 2018, № 5, maddə 879, № 8, maddə 1672) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. Aşağıdakı məzmununda 307.2.10-1-ci maddə əlavə edilsin:

“307.2.10-1. “Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 14-cü maddəsinin dördüncü hissəsinə uyğun olaraq şəxsın heç bir dövlətin vətəndaşlığına mansub olmaması, habelə Azərbaycan Respublikasına daimi yaşaması faktının”;

2. 310-cu maddə üzrə:

2.1. adında “məzmunu” sözdən sonra “və ərizəyə baxılması” sözləri əlavə edilsin;

2.2. mətni 310.1-ci maddə hesab edilsin və aşağıdakı məzmununda 310.2-ci maddə əlavə edilsin:

“310.2. Bu məcəllənin 307.2.10-1-ci maddəsində nəzərdə tutulan faktın müəyyən edilməsi haqqında ərizədə şəxsın Azərbaycan Respublikasına gəlməsi tarixi və səbəbləri göstərilməli, həmin ərizəyə müvafiq faktları təsdiq edən sənədlər (olduğu halda), həmçinin Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığına mansubiyyətinin tanınmaması barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının arayışı və doğulduğu (əvvəllər daimi yaşadığı) ölkənin vətəndaşı hesab edilməməsinə təsdiq edən sənəd əlavə edilməlidir. Həmin ərizəyə baxılmasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının nümayəndəsinin iştirakı məcburidir.”.

İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 oktyabr 2018-ci il

“Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 30 oktyabr tarixli 1292-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi və “Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 22 yanvar tarixli 265 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, “Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 30 oktyabr tarixli 1292-VQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının “Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzərdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.4. həmin qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların “Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

3. Müəyyən edilsin ki, Azərbaycan Respublikası Mülki Prosesual Məcəlləsinin 310.2-ci (hər iki halda) maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Mıqrasiya Xidməti həyata keçirir.

4. “Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 22 yanvar tarixli 265 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 1, maddə 44; 2002, № 8, maddə 478; 2006, № 8, maddə 677, № 12, maddə 1034; 2007, № 3, maddə 226; 2009, № 6, maddə 414; 2011, № 11, maddə 1009; 2016, № 3, maddə 471, № 6, maddə 1045; 2017, № 3, maddə 352, № 4, maddə 551, № 8, maddə 1517) 2.9-cü bəndinə “355-8.1-ci,” sözlərindən əvvəl “310.2-ci (hər iki halda),” sözləri əlavə edilsin.

İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 noyabr 2018-ci il

“Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 30 oktyabr tarixli 1315-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu bəndini rəhbər tutaraq, “Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 30 oktyabr tarixli 1315-VQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının “Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

1.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.4. həmin qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların “Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 noyabr 2018-ci il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 18 iyul tarixli 215 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Maliyyə Monitorinq Xidmətinin Nizamnaməsi”ndə dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 18 iyul tarixli 215 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 7, maddə 1501) ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Maliyyə Monitorinq Xidmətinin Nizamnaməsi”ndə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 1.1-ci bəndə “fəaliyyəti əlaqələndirən” sözlərindən sonra “, habelə müvafiq sahədə siyasətin formalaşmasında iştirak edən” sözləri əlavə edilsin;

1.2. aşağıdakı məzmununda 3.1.16-1-ci yarımbənd əlavə edilsin:

“3.1.16-1. “Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi sahəsində siyasətin formalaşmasında iştirak etmək və risklərin qiymətləndirilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 28 oktyabr tarixli 138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Maliyyə Monitorinq Xidmətinin Nizamnaməsi”ndə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 1.1-ci bəndə “fəaliyyəti əlaqələndirən” sözlərindən sonra “, habelə müvafiq sahədə siyasətin formalaşmasında iştirak edən” sözləri əlavə edilsin;

1.2. aşağıdakı məzmununda 3.1.16-1-ci yarımbənd əlavə edilsin:

“3.1.16-1. “Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə əməl edilməsində nəzarətin həyata ke-

çirilməsi, o cümlədən cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi sahəsində siyasətin formalaşmasında iştirak etmək və risklərin qiymətləndirilməsi məqsəd

“Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında”

Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1996-cı il 14 iyun tarixli 493 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 15 noyabr tarixli 21 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, “Azərbaycan Respublikası vətəndaşının yeni nəsil şəxsiyyət vəsiqəsinin tətbiqi müddətləri ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunlarında dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 29 iyun tarixli 1217-VQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alıram**:
“Yaşayış yeri və olduğu yer üzrə qeydiyyat haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1996-cı il 14 iyun tarixli 493 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər

edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 15 noyabr tarixli 21 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2013, № 11, maddə 1325, № 12, maddə 1545; 2015, № 10, maddə 1141; 2017, № 12 (I kitab), maddə 2284) 2-ci hissəsində “2019-cu il yanvarın” sözləri “2018-ci il sentyabrın” sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 noyabr 2018-ci il

“Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 6 iyul tarixli 667 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, “Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun icrasının təmin edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 10 dekabr tarixli 45 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 4 iyun tarixli 108 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar **qərara alıram**:
“Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında”

da” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 6 iyul tarixli 667 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 7, maddə 676; 2017, № 3, maddə 353) 4.5-ci bəndinə “Daxili İşlər Nazirliyi” sözlərindən sonra “, Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi” sözləri əlavə edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 noyabr 2018-ci il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 27 dekabr tarixli 1938 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyini artırmaq sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramı”nda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, “Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun icrasının təmin edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 10 dekabr tarixli 45 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 4 iyun tarixli 108 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar **qərara alıram**:
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 27 dekabr tarixli 1938 nömrəli Sərəncamı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011, № 12, maddə

1217; 2012, № 9, maddə 1322; 2014, № 5, maddə 477, № 8, maddə 1027; 2016, № 8, maddə 1384, № 9, maddə 1470; 2017, № 3, maddə 353) ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyini artırmaq sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramı”nın 3.1-ci bəndinin üçüncü abzasına “Daxili İşlər,” sözlərindən sonra “Vergilər,” sözü əlavə edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 noyabr 2018-ci il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 13 dekabr tarixli 674 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası haqqında Əsasnamə”də dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 13 dekabr tarixli 674 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007, № 12, maddə 1224; 2009, № 4, maddə 222, № 12, maddə 988; 2012, № 2, maddə 83, № 5, maddə 429; 2016, № 3, maddə 466) ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası haqqında Əsasnamə”də aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:
1. 2.3.5-ci və 2.4.4-cü yarımbəndlə “Təşkilatlarına” sözlündən sonra “məlumatlandırma,” sözü əlavə edilsin.
2. 2.4.8.7-ci və 2.4.8.4-cü və 2.4.8.5-ci yarımbəndlər ləğv edilsin.
3. 2.4.8.6-cı yarımbənd əlaqədar redaksiyada verilsin: “2.4.8.6. müsabiqəyə təqdim olunan layihələrlə bağlı müvafiq qərarlar qəbul edir;”.
4. 2.4.8.7-ci və 2.4.8.9-cu yarımbəndlər ləğv edilsin.
5. 2.4.11-ci yarımbəndə “hesabatını” sözlündən sonra “dinləyir” sözü əlavə edilsin.
6. 2.4.12-ci yarımbənd aşağıdakı redaksiyada verilsin: “2.4.12. icra olunan layihələrin monitorinqinin aparılmasına və qiymətləndirilməsinə dair Katibliyin hesabatlarına baxır;”.

7. 2.4.13-cü yarımbənd aşağıdakı redaksiyada verilsin: “2.4.13. proqram və layihələrin həyata keçirilməsi üçün ayrılmış vəsaitdən qeyri-hökumət təşkilatlarının istifadə etməsi vəziyyəti barədə Katibliyin rüblük və illik hesabatlarına baxır;”.
8. Aşağıdakı məzmununda 2.4.13-1-ci yarımbənd əlavə edilsin:
“2.4.13-1. Katibliyin fəaliyyətinə ümumi nəzarəti həyata keçirir;”.
9. 4.2.6-cı və 4.2.8-ci yarımbəndlər ləğv edilsin.
10. 4.3-cü bənddə “öz vəzifələrini icra edə bilmədikdə” sözləri “müvafiqəti olmadıqda” sözləri ilə əvəz edilsin.
11. 4.4.1-ci yarımbənddən “iclaslarında iştirak etmək, iclasın” sözləri “iclasının” sözü ilə əvəz edilsin.
12. 4.5.2-ci yarımbənd aşağıdakı redaksiyada verilsin: “4.5.2. Şüaranın iclaslarında iştirak etməli və üzrsüz səbəbdən iclasları buraxmamalı;”.
13. 4.7-ci bənd aşağıdakı redaksiyada verilsin: “4.7. Şüaranın iclasları iki ayda bir dəfədən az olmayaq mətəmədi keçirilir. İclaslar şura üzvlərinin yardımından çoxu iştirak etdikdə səlahiyyətli sayılır. Şüaranın gündəliyi və qərarları sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir. Şüaranın iclaslarında qəbul edilmiş qərarları iclasla sədrlik edən və katib imzalayırlar. Katib iclasda iştirak etmədikdə, şüaranın qərarı ilə onun funksiyasını şura üzvlərindən biri həyata keçirir;”.

14. Aşağıdakı məzmununda 4.8.1-1 - 4.8.1-8-ci yarımbəndlər əlavə edilsin:
“4.8.1-1. Şüaranın maliyyə yardımını müsabiqələri haqqında elanlar verir;
4.8.1-2. qeyri-hökumət təşkilatlarının şuraya təqdim etdikləri layihələrin ekspertizasını aparır və bu məqsədlə ekspert qruplarının fəaliyyətini təmin edir;
4.8.1-3. Şüaranın iclaslarında baxılacaq sənədlərin hazırlanması məqsədilə aidiyyəti dövlət orqanlarının nümayəndələrindən və qeyri-hökumət təşkilatlarının mütəxəssislərindən ibarət ekspert qruplarının yaradılması və onların tərkibi barədə şuraya təkliflər təqdim edir;
4.8.1-4. layihələrini şüaranın məqbul hesab etdiyi qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri ilə şifahi müsahibə keçirir və nəticələri barədə şuraya məlumat verir;
4.8.1-5. qeyri-hökumət təşkilatlarının iştirak etdikləri müsabiqələrin nəticələri barədə məlumatları dərc edir;
4.8.1-6. müsabiqənin qalibi ilə vəsaitdən istifadə şərtləri haqqında müqavilə bağlayır;
4.8.1-7. Şüaranın qərarı əsasında maliyyələşdirilən layihələrin əlaqələndirilməsini və icrasına nəzarəti həyata keçirir, icra olunan layihələrin monitorinqinin aparılmasını və qiymətləndirilməsini təmin edir və bu barədə şuraya hesabat verir;

4.8.1-8. qeyri-hökumət təşkilatlarının icra etdikləri layihələrin nəticələrinə dair yekun aktını təsdiq edir və bu barədə şuraya məlumat verir;”.
15. 4.8.4-cü yarımbənd ləğv edilsin.
16. Aşağıdakı məzmununda 4.8.7-2-ci və 4.8.7-3-cü yarımbəndlər əlavə edilsin:
“4.8.7-2. Şüaranın tədbirlərini təşkil edir, o cümlədən şüaranın qəbul etdiyi qərarların icrası üçün qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq kommersiya və qeyri-kommersiya qurumları ilə müqavilələr bağlayır;
4.8.7-3. qeyri-hökumət təşkilatları haqqında elektron resurslar yaradır;”.
17. 4.9.1-ci yarımbənd “edir” sözlündən sonra “və katiblik əldən əmr və göstərişlər verir, müqavilələr imzalayır” sözləri əlavə edilsin.
18. Aşağıdakı məzmununda 4.9.1-1-ci yarımbənd əlavə edilsin:
“4.9.1-1. Katibliyin illik iş planını təsdiq edir;”.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 noyabr 2018-ci il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan Respublikası Dövlət Sərhəd Xidmətinin Əsasnaməsinin və strukturunun təsdiq edilməsi haqqında” 2002-ci il 12 dekabr tarixli 823 nömrəli, “Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 5 mart tarixli 597-IIQD nömrəli Qanununun tətbiq edilməsi barədə” 2004-cü il 23 aprel tarixli 53 nömrəli, “Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 5 mart tarixli 597-IIQD nömrəli Qanununun icrasının təmin edilməsi barədə” 2005-ci il 18 iyul tarixli 262 nömrəli və “Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 12 iyun tarixli 1181-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında” 2018-ci il 18 iyul tarixli 212 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının “Sərhəd qoşunları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” 2018-ci il 12 iyun tarixli 1180-VQD nömrəli və “Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” 2018-ci il 12 iyun tarixli 1181-VQD nömrəli qanunlarının icrası ilə əlaqədar **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 12 dekabr tarixli 823 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2002, № 12, maddə 718; 2007, № 5, maddə 460, № 11, maddə 1117; 2008, № 6, maddələr 496, 497; 2009, № 12, maddə 983; 2010, № 2, maddə 83, № 3, maddə 182; 2011, № 2, maddə 85; 2012, № 11, maddə 1115; 2014, № 10, maddə 1180; 2015, № 8, maddə 913; 2016, № 5, maddə 880, № 6, maddə 1031; 2017, № 3, maddə 388, № 6, maddə 1070, № 9, maddə 1636; 2018, № 5, maddə 943) ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti haqqında Əsasnamə”də aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 3-cü hissədə və 17.9-cu bənddə “çevik qüvvələr” sözləri “çevik hərəkət qüvvələri” sözləri ilə əvəz edilsin;
1.2. 9.3-cü bənddə “Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin Hava hücumundan müdafiə qoşunları və hərbi hava qüvvələrinə onlar tərəfindən” sözləri “Azərbaycan Ordusuna” sözləri ilə əvəz edilsin;
1.3. 9.6-cı bənddə “Sərhəd qoşunları” sözləri “Sərhəd mühafizə orqanları” sözləri ilə əvəz edilsin;

1.4. 9.19-cu bənddə “Müdafiə Nazirliyi” sözləri “Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti” sözləri ilə əvəz edilsin;

1.5. 11.10-cu bənddə “sərhəd xidməti orqanları” sözləri “sərhəd mühafizə orqanları” sözləri ilə əvəz edilsin;

1.6. 17.8-ci bənddə “çevik qüvvələrin” sözləri “çevik hərəkət qüvvələrinin” sözləri ilə əvəz edilsin;

1.7. 17.27-ci bənddə “Silahlı Qüvvələrə” sözləri “Azərbaycan Ordusuna” sözləri ilə əvəz edilsin.

2. “Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 5 mart tarixli 597-IIQD nömrəli Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 23 aprel tarixli 53 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 4, maddə 233; 2008, № 3, maddə 168; 2009, № 7, maddə 532; 2018, № 9, maddə 1831) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 2.1.2-ci yarımbənd üzrə:
2.1.1. “9-cu maddənin birinci hissəsində,” sözləri çıxarılın;

2.1.2. “birinci və ikinci hissələrində” sözləri “ikinci hissəsində” sözləri ilə, “5-ci və 6-cı” sözləri “5-ci (birinci halda) və 6-cı (ikinci halda)” sözləri ilə əvəz edilsin;

2.1.3. “dördüncü” sözlündən sonra və “cümlələrində” sözlündən əvvəl “(birinci halda)” sözləri əlavə edilsin;

2.2. 2.6-cı bənddə “Sərhəd qoşunları” sözləri “Sərhəd mühafizə orqanları” sözləri ilə əvəz edilsin;

2.3. 2.6.1-ci yarımbənddən “və 12-ci maddənin ikinci hissəsində” sözləri çıxarılın;

2.4. 2.6.2-ci yarımbənddə “hissəsində” sözü “hissəsinin birinci cümləsində və ikinci cümləsində (ikinci halda)” sözləri ilə əvəz edilsin;

2.5. 2.6.3-cü yarımbənddə “ikinci və üçüncü hissələrində” sözləri “üçüncü hissəsində” sözləri ilə, “Müdafiə Nazirliyi” sözləri “Müdafiə Sənayesi Nazirliyi” sözləri ilə əvəz edilsin;

2.6. 2.6.4-cü yarımbənddə “dördüncü hissəsində” sözlərindən sonra “(birinci halda)” sözləri əlavə edilsin;

2.7. 2.6.5-ci yarımbənd ləğv edilsin.

3. “Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 5 mart tarixli 597-IIQD nömrəli Qanununun icrasının təmin edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 18 iyul tarixli 262 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005, № 7, maddə 598; 2008, № 6, maddə 496; 2017, № 5, maddə 800) 1.5-ci bəndi ləğv edilsin.

4. “Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 12 iyun tarixli 1181-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 18 iyul tarixli 212 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 7 (I kitab), maddə 1498) 3.2-ci bəndində “5-ci, 6-cı” sözləri “5-ci (ikinci halda), 6-cı (birinci halda)” sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 noyabr 2018-ci il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Aviasiya təhlükəsizliyi üzrə Dövlət Proqramı”nın və “Aviasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi haqqında Qaydaları”nın təsdiq edilməsi haqqında” 2012-ci il 24 aprel tarixli 613 nömrəli, “Sərhəd qoşunları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 10 mart tarixli 538-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında” 2017-ci il 19 aprel tarixli 1339 nömrəli və “Sərhəd qoşunları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 12 iyun tarixli 1180-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında” 2018-ci il 18 iyul tarixli 211 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, “Sərhəd qoşunları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 12 iyun tarixli 1180-VQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 24 aprel tarixli 613 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 4, maddə 292; 2017, № 1, maddə 50; 2018, № 9, maddə 1840) ilə təsdiq edilmiş “Aviasiya təhlükəsizliyi üzrə Dövlət Proqramı”nın 2.2.11-ci yarımbəndində “Sərhəd

qoşunları” sözləri “Sərhəd mühafizə orqanları” sözləri ilə əvəz edilsin.

2. “Sərhəd qoşunları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 10 mart tarixli 538-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 19 aprel tarixli 1339 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017, № 4, maddə 553) 3-cü hissəsində “Sərhəd qoşunları” sözləri “Sərhəd mühafizə orqanları” sözləri ilə əvəz edilsin.

3. “Sərhəd qoşunları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi

barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 12 iyun tarixli 1180-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 18 iyul tarixli 211 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 7 (I kitab), maddə 1497) 3.1-ci bəndində “Sərhəd qoşunları” sözləri “Sərhəd mühafizə orqanları” sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 noyabr 2018-ci il

Multikultural dəyərlərə sadiqlik

Əvvəlki 1-ci səh.

Təcavüzkar Ermənistandan fərqli olaraq, Azərbaycan qətiyyətlə monoetnik dövlət deyil, burada müxtəlif xalqların nümayəndələrinə qarşı hansısa ayrı-seçkilik, dözümsüzlük müşahidə olunmur. Respublikamızda digər xalqların öz mədəniyyətlərini, dillərini, dinlərini inkişaf və təbliğ etmək üçün hər cür imkanlar mövcuddur.

Biz xalq olaraq çox unikal bir mədəniyyətə maliklik. Bu torpaqlarda uzun əsrlər boyu dünyanın ən aparıcı mədəniyyət sistemlərinin təbii, tarixi inteqrasiyası baş verib. Atəşpərəstlik, türk, İran, Qafqaz, yəhudi, xristian, islam, Şərq, Qərb, slavyan və s. kimi müasir dünya sivilizasiyasını formalaşdıran mədəniyyətlər bu məkanda bir-biri ilə çulğalaşmış. Dünyanın inkişafı üçün görkəmli rəngarəng bir mədəniyyət, mükəmməl inkişaf modelləri yaranıb.

Multikulturalizm diplomatiyası

Hələ XX əsrin əvvəllərində görkəmli etnoqraf-alim Məhəmməd Baharlı (Vəliyev) Azərbaycanı etnoqrafik muzeyə bənzədirdi. Hazırda ölkəmizdə 10-dən çox azsaylı etnik qrup yaşayır. Dövlət müstəqilliyinə nail olduqdan sonra polietnik əhaliyə malik Azərbaycanı azsaylı xalqların hüquq və azadlıqlarının qorunması dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri kimi müəyyənləşdi. Ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə gətirildiyi məqsədyönlü siyasət yurdumuzda yaşayın milli azlıqların dil və mədəniyyətini qorunmasına, inkişafına geniş imkanlar yaratdı. Ulu öndər dövlətçilik dəyərləri ətrafında Azərbaycan xalqının milli vətəndəsinə yönəlmişdi. Müstəqilliyin ilk illərində tarixi qarışıqlığı fərsət bilib xalqımız arasında etnik, dini təfriqə salmağa çalışan ünsürün qarşısını aldı. Separatçı qüvvələrə qarşı əməli tədbirlər gördü. Məllətərarası münasibətlər siyasətini demokratik prinsiplər əsasında inkişaf etdirdi. Azsaylı xalqların hüquq və azadlıqlarını qorumağı dövlət quruculuğunun ümud vəzifəsi kimi qarşıya məqsəd qoydu.

Azərbaycanı özünə tarixi vətən bilən bütün insanların mənəvi-siyasi birliyi məramı ilə mükəmməl bir dövlətçilik düşüncəsini - azərbaycançılıq ideologiyasını formalaşdıran ulu öndər Azərbaycan multikulturalizm diplomatiyasının da əsasını yaratdı. Ona məxsus "Azərbaycan əhalisinin çoxmilli tərkibi bizim sərvətimizdir, üstünlüyümüzdür. Biz bunu qiymətləndiririk və qoruyub saxlayacağıq" ifadəsi Azərbaycan modelinə ən bariz nümunə oldu.

Müasir dövrdə Azərbaycan Respublikasının millətlərarası münasibətlər siyasətinin hüquqi bazası dövlətin Ali Qanununa əsaslanır. Konstitusiyamız bütün vətəndaşlarımızı qanun və məhkəmə qarşısında bərabərlik hüququ verir. İnsan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının irqi, milli, dini, cinsi, mənşeyi, siyasi və sosial mənsubiyyətə, əqidəyə görə məhdudlaşdırılmasına qadağa qoyur. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına görə, hər kəsin milli mənsubiyyətini qoruyub saxlamaq hüququ var və kimisə milli mənsubiyyətini dəyişdirməyə məcbur etmək olmaz. Hər kəs ana dilindən istifadə hüququna malikdir. Hər kəsin istədiyi dildə təbii və təhsil almaq, yaradıcılığa məşğul olmaq hüququ var. Hər kəs ana dilindən istifadə hüququndan məhrum edilə bilməz.

Bu prinsipial bazanı əsas tutan dövlətimiz 1995-ci ildə Avropa Şurasının "Milli azlıqların müdafiəsi haqqında" Çərçivə Konvensiyasına da imzalamış və bu konvensiya 16 iyun 2000-ci ildə ratifikasiyasına edilmişdir.

UNESCO-nun 2005-ci il oktyabrın 20-də qəbul etdiyi "Mədəni özünümdəfiə hüquqlarının qorunması və təşvihi haqqında Konvensiya"ya 26 noyabr 2009-cu ildə Azərbaycan da qoşulmuşdur.

Bu gün isə ölkəmiz Konstitusiyamızın multikultural dəyərlərə bağlı müddəalarından, beynəlxalq konvensiyalardan irəliləyərək üzərinə düşən öhdəlikləri sadəcə icra etmir. Eyni zamanda bu dəyərlərin bütün dünyada təbliğinə çalışır. Multikulturalizm ideyalarının reallaşmasına xidmət edən beynəlxalq təşəbbüslər irəliləyərək dünyanın təraqqipərvər insanlarını bu ideyalar ətrafında bir araya gətirir. 2008-ci ildən başlanmış "Bakı prosesi"nin, bu prosesin çərçivəsində paytaxtımızda təşkil olunan beynəlxalq forumların uğurlu nəticələri bunun təzahürüdür.

Bakı - mədəniyyətlərarası dialoq mərkəzi

Azərbaycan Respublikası ölkə daxilində etnik-mədəni mənsubiyyətdən asılı olmayaraq bütün xalqlara eyni münasibət göstərməklə onların arasında qarşılıqlı anlaşma, dostluq və əməkdaşlıq əlaqələri yaratdığı kimi, müxtəlif global tədbirlərlə də bunları beynəlxalq müstəvidə müxtəlif mədəniyyətlərə və sivilizasiyalara mənsub olan dövlətlər arasında təbliğ edir. Onların arasında dialoqun inkişaf etdirilməsi istiqamətində böyük işlər həyata keçirir. Dünyada mədəniyyətlərarası və sivilizasiyalərarası dialoqun inkişaf etdirilməsinə xidmət edən bu kimi nüfuzlu beynəlxalq tədbirlərin Azərbaycanı keçirilməsi ölkəmizə, onun multikulturalizm sahəsində əldə etdiyi böyük uğurlara beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən verilən yüksək qiymətdir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev xalqımızın multikultural ənənələrini daha da inkişaf etdirərək ölkəmizi mədəniyyətlərarası dialoqun, tolerantlığın parlaq nümayəndəsi kimi dünyaya təqdim edir. Azərbaycan dövləti ölkəmizdə yaşayan bütün xalqların nümayəndələrinə vətəndaş olaraq eyni dərəcədə yüksək qayğı göstərir. Dilindən, dinindən, etnik mənşeyindən, sayından asılı olmayaraq hər kəsə sevgi ilə yanaşır. Prezident İlham Əliyev bir çox çıxışlarında multikulturalizmin Azərbaycanı dövlət siyasəti olduğunu dəfələrlə qeyd etmişdir: "Bəzi ölkələrdə, ümumiyyətlə, yüksək səviyyədə bəyan edirlər ki, multikulturalizm siyasəti fiasqoya uğrayıb. Bu, çox təhlükəli mənşədir. Düşünürəm ki, Azərbaycanın nümunəsi bunun tam əksini göstərir. Onu götürərək, öz mədəniyyətinə, tarixinə bağlı olmaqla bərabər, eyni zamanda, başqa xalqların və dinlərin nümayəndələrinin mədəniyyətinə də hörmətlə yanaşmaq mümkündür. Təsədüfi deyil ki, Bakı bu sahədə beynəlxalq əməkdaşlığın özünəməxsus mərkəzinə çevrilmişdir".

Davamlı inkişaf və sivilizasiya

Ölkəmizin və xalqımızın sahib olduğu multikultural dəyərlər, tolerantlıq ənənələrinin beynəlxalq ictimaiyyətə təqdim edilməsində Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, UNESCO və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın böyük əməyi var. Mehriban xanımın ideya müəllifiyi ilə Heydər Əliyev Fondunun həyata keçirdiyi layihələr Azərbaycanın multikultural ənənələrinin qorunub saxlanmasına və dünyada təbliğinə, multikulturalizm ideyalarının Yer üzündə daha çox insanın dəstəyini qazanmasına xidmət edir. Bu layihələr Azərbaycan multikulturalizminin bir ölkə çərçivəsində qapalı inkişafını deyil, dünyada dinlərin və mədəniyyətlərin müxtəliflikləri şəraitində fəaliyyət göstərməsinə imkanlaşdırır. Fondun düşüncülüyü, sistemli fəaliyyətində multikulturalizmin mühüm aspektlərindən biri olan mədəniyyətlərarası əlaqələrin möhkəmlənməsi istiqamətində xüsusi yer tutur.

Heydər Əliyev Fondu bir çox mədəniyyətlərə və dinlərə xüsusi diqqət ayırır. Fond Luvr Muzeyində İslam Mədəniyyəti Bölməsinin təşkilində, Romada kateqoriyaların bərpasında, yəhudi uşaqlar üçün təhsil imkanlarının yaradılmasında, Strasburq və Fransanın digər regionlarındakı kilsələrin təmirində yaxından iştirak edib. Bu da Azərbaycan multikulturalizminin bir ölkə çərçivəsində qapalı inkişafını deyil, bütün dünyada dinlərin və mədəniyyətlərin müxtəliflikləri rejimində fəaliyyət göstərməsinə imkanlaşdırır.

Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "Mədəniyyətlərarası dialoqda qadınların rolunun genişləndirilməsi", "Qloballaşma şəraitində mədəniyyətlərin rolu", "Çoxmədəniyyətli dünyada sülh şəraitində birgə yaşama", "Azərbaycan - tolerantlıq məkanı" və s. bu kimi layihələr, respublikamızda və digər ölkələrdə təşkil olunan beynəlxalq mədəniyyət tədbirləri multikulturalizm ideyalarına dəyərli töhfələrdir.

Birinci vitse-prezident, UNESCO-nun və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevə BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının Bakıda keçirilən VII Qlobal Forumunda demişdir: "Qürur hissi ilə bəyan etmək istəyirəm ki, tarixən bizdə milli və dini zəmində ayrı-seçkilik və düşmənçilik halları heç vaxt baş qaldırmayıb. İnsanlarımızın əksəriyyətinin mürəbbətli olmasına baxmayaraq, ölkəmizdə xristian, yəhudi və digər dinlər də təmsil olunub. Azərbaycanı 649 dini icma, o cümlədən 24 qeyri-mü-

səlman icması fəaliyyət göstərir. Məsələn, Quba rayonunda dünyada dağ yəhudilərinin yığcam yaşadığı yeganə Qırmızı qəsəbə var. Əhalinin bütün seqmentlərinə qarşı yüksək səviyyəli sosial tolerantlıq inkişaf etmiş cəmiyyətin göstəricisidir. Hesab edirik ki, ən vacib nailiyyətlərimizdən biri bu gün Azərbaycan cəmiyyətində həmin səviyyədə sosial tolerantlığın mövcud olmasıdır".

Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti həm də mədəniyyətlərarası dialoqun, multikulturalizmin bir şəxsiyyət örnəyidir. O, eyni zamanda həm Qərb dünyasına aid UNESCO-nun, həm də İslam dünyasının dəyərli səfəridir. Dünyada eyni vaxtda bu iki statusu daşıyan ikinci belə şəxsiyyət yoxdur. Bunun özü də Azərbaycanın bəşəriyyətə təqdim etdiyi bir nümunədir.

Tolerantlıq məkanı

Müasir dövrdə dünya dövlətlərinin və beynəlxalq təşkilatların qarşısında duran ən başlıca vəzifələrdən biri insanlar arasında dini dözümlülüyün gücləndirilməsi, müxtəlif din və mədəniyyətlərə mənsub insanların sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşamasıdır. İndi dünyanın müxtəlif bölgələrində baş verən hadisələr mədəniyyətlərin müxtəlifliyini qəbul etməyən, digər din və mədəniyyətlərin nümayəndələrinin adət-ənənələrinə, həyat tərzinə, əqidə və düşüncəsinə hörmətli münasibət olmadığını göstərir. Bu səpkidə qarşımızda və münasibətlərin baş verməməsi üçün insanlarda digər din və mədəniyyətlərə qarşı dözümlülük və hörmət xüsusiyyətləri gücləndirilməlidir.

Prezident İlham Əliyev nitqlərində bu məsələnin zəruriliyini dəfələrlə xüsusilə vurğulayaraq demişdir: "...Bəziləri hesab edir ki, multikulturalizm iflasa uğrayıb, bəziləri, ümumiyyətlə, hesab edir ki, belə bir meylə yox vermək olmaz, bu, zərərliyədir. Bu, çox təhlükəli fikirlərdir, yanaşmalardır. Çünki gəlin baxaq, multikulturalizmə alternativ nədir, varmı bu alternativ? Əlbəttə ki var, amma necə alternativdir? Mən hesab edirəm ki, multikulturalizmin alternativsi konsepsiyadır, ayrı-seçkilikdir, irqçilikdir, islamofobiya, antisemitizmdir. Bunlar çox təhlükəli meyllərdir. Biz tarixdə bir neçə dəfə görmüşük ki, bu meyllərin güclənməsi hansı böyük fəlakətlərə yol açır. Ona görə bütün müxtəlif bəşəriyyət multikulturalizm ideyalarını, ideallarını ətrafında birləşməlidir".

Azərbaycan bu sahədə dünyaya bir nümunədir. Əsrlər boyu ölkəmizdə islam, xristian və yəhudi dinlərinin nümayəndələri qarşılıqlı anlaşma şəraitində yaşayıblar. Milli və dini etnik qruplar arasında ədavət və qarşıdurma halları heç zaman müşahidə olunmamışdır. Müxtəlif din və mədəniyyətlərə mənsub insanlar əsrlər boyu Azərbaycan xalqının ictimai-siyasi və iqtisadi həyatında mühüm rol oynamış, özlərinin etnik xüsusiyyətlərini, dinlərini və adət-ənənələrini qoruyub saxlayaraq bugünkümədək yaşayıblar. Müasir dövrdə də ölkəmizdə həmin dinlərin tarixi, mədəni abidələri və zəngin mənəvi irsi dövlət tərəfindən qorunub saxlanılır. Azərbaycan dövləti ölkəmizdəki məscidlər, islam dininə aid digər müqəddəs məkanlar qədr xristianlığa aid kilsələr, yəhudi sinagoglarının bərpa və təmirinə də vəsait ayırır, dini icmalara dəstək verir.

Müasir dövrdə dünyanın bir çox ölkələrində insanların məskunlaşmasında onların dini və milli mənsubiyyətinin əsas meyar kimi götürülməsi problemi var. Hətta bir çox ölkələrdə ayrı-ayrı dində mənsub insanlar fərqli məhəllələrdə yaşayırlar. Azərbaycanı isə müxtəlif din və təriqəti insanlar bir küçədə, bir həyətdə, hətta bir evdə sərbəst yaşayırlar və bir-birlərinin bayramlarında, dini ayın və mərasimlərində böyük bir ailənə doğma üzvləri kimi yaxından iştirak edirlər. Onlar nəinki özlərini Azərbaycanlı yad hiss etmirlər, hətta yerli əhali ilə qaynaq-qaynaq qohumluq əlaqəsi qururlar.

Azərbaycan dövləti həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyasətlə bu zəngin irsin, birgə yaşayış mədəniyyətinin qorunub saxlanılaraq gələcək nəsillərə çatdırılmasına çalışır. Müasir dövrdə tolerantlıq Azərbaycanın əvəzsiz, dünyanın bir çox ölkələrindən həsəd apardığı milli-mənəvi sərvətidir.

Və bu sərvəti qorumaq hər birimizin borcudur.

İradə ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"

Dövlət başçısına minnətdarlıq

Vətənə can qurban edən əsgər

Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olmuş zabıt və əsgər ailələrinə birdəfəlik ödəmələrin verilməsi prosesi davam edir

"Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda həlak olmuş, ölmüş və hərbi əməliyyatlarla əlaqədar xəbərsiz itkin düşdüyünə görə ölmüş elan edilmiş hərbi qulluqçuların ailə üzvlərinin sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" dövlət başçısının 2018-ci il 19 aprel tarixli fərmanının icrası ilə əlaqədar şəhidlərin vəərəsələrinə 11 min manat məbləğində birdəfəlik ödəmə verilməsi prosesi Bakıda, eləcə də ölkəmizin şəhər, rayon, qəsəbə və kəndlərində uğurla davam etdirilir.

Goranboy rayonu, Dəliməmmədli şəhər sakini Yusif İsgəndərov 1994-cü ildə orta məktəbin son sinfində oxuyan erməni silahı birlişmələri Dağlıq Qarabağda, eləcə də ölkəmizin Ermənistanla həmsərhəd ərazilərində neçə-neçə kəndimizi, rayonumuzu işğal etmişdi. Yağı düşmənlər terror-dan, işğaldan çəkinmədi, gəcə-gündüz atəşkəs pozulurdu. Odu ki, Yusif sinif yoldaşlarına, qapı-qonşu uşaqlara həmişə deyirdi: "Məktəbi bitirən kimi əsgərliyə gedəcəyəm, özü də xahiş edəcəyəm ki, könüllü surətdə mənə lap cəbhə xəttinə yaxın əraziyə xidmətə göndərsinlər. Erməni vandalları Xocalıda qanıma qəltan etdikləri günəhsiz uşaqların, qocaların, qız-gələnlərin intiqamını alacağam. Ondan sonra ali məktəb haqqında götür-qoy edəcəyəm. Hələlik xalqımızı erməni fəlakətindən qurtarmağa çalışmalıyıq..."

Yusifin anası Sədaqət xanım deyir ki, 1995-ci ilin yazında oğluma rayon hərbi komis-

arlığı tərəfindən hərbi xidmətə çağırış vəərəqəsi çox sevinirdi, müharibə gedən bir ölkənin əsgəri olacağından qürur duyurdu. Yoldaşları, qonşular, elə biz özümlü Yusif böyük təntənə ilə xidmətə yola saldıq. Bir neçə gündən sonra bildik ki, Bakının yaxınlığındakı hərbi hissələrdən birinə düşüb. Məktublarında şərətin yaxşı olduğunu yazsa da, gileylənirdi ki, çox can atırdım cəbhə bölgəsinə gedim, amma alınmadı. Heç vaxt yaxından görməydim Xəzər sahilindəyəm. Burada bir ay qaldıqdan sonra bizi ayrı-ayrı ərazilərə, hərbi hissələrə göndərəcəklər. Dəfələrlə komandirimin xahiş etmişəm ki, mənə Qarabağa, cəbhə bölgəsinə göndərsinlər..."

Yusif bir aylıq təlim-sınaq müddətindən sonra Qarabağa yox, elə yasaqlıq rayonu əvvəllər Şaumyan kənd adlanan ərazisində Milli Ordunun sıralarında sərhəd bölgəsinə əsgəri xidmətə göndərildi. Burada üç ay idi qulluq edirdi. Amma bu üç ay ərzində Yusif düşmənin

təmas xəttində o qədər uğurlu tapşırıqlar yerinə yetirib, cəsurluq göstərmişdi ki, artıq hərbi hissənin komandirindən tutmuş kiçik işçisi də onu yaxşı tanıyır, xətirini istəyirdi.

"...Növbəti əməliyyata - Ağdərə istiqamətinə heç Yusifin gətməsi nəzərdə tutulmamışdı. Ancaq o, həmişəki kimi, inadkarcasına komandirindən xahiş etdi ki, onu əsgər yoldaşının yerinə düşmənin işğal etdiyi əraziyə kəşfiyyata göndərsin. Yusif haradan biləydi ki, bu, onun son əməliyyatıdır.

Gəncin başçılığı ilə hər üç nəfər Ağdərədə, dağın döşündə qəflətən ermənilərin mühasirəsinə düşdülər. Bir neçə saatlıq atışmadan sonra güllə qurtarırlar, onlar ələ keçməyə üçün "Biz düşmənin gülləsi ilə yox, özümlü özümlü öldürməklə vətənə can qurban edən əsgərlərlik" deyib eyni anda üçü də əllərindəki qumbaranı

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"

Prezident həmişə bizimlədir

İsmayılı rayonunun Hacıhətəmi kənd sakiniyəm. Birinci qrup Bö-yük Vətən müharibəsi əliliyəm.

Dövlətimizin, möhtərəm Prezidentin qayğısını həmişə hiss etmişəm. Ailəmin hər bir problemi dövlətimizin köməyi ilə həllini tapıb.

Bu günlərdə isə şəhid olmuş oğlum Ayaz Ağayevə görə çox hörmətli Prezidentin fərmanına uyğun olaraq 11 min manat vəsait almışam. Onu da qeyd edirəm ki, şəhid ailəsi kimi 2007-ci ildən başlayaraq mən və anası Prezident təqəddü alırıq.

Ayaz 1975-ci ildə anadan olmuş, 1992-ci ildə isə orta məktəbi qurtarmışdı. 1993-cü ildə hərbi xidmətə çağır-

ılmış və 1994-cü ilin yanvar ayında döyüş bölgəsinə getmişdi. Füzuli rayonu ərazisində döyüşüb. Döyüş yolu qısa olsa da, əsgər yoldaşları onun qorxmazlığını, cəsəretli olmasını bu gün də qeyd edirlər. O, növbəti döyüş əməliyyatlarında birində itkin düşdü. 27 mart 2000-ci il tarixli məhkəmə qərarı ilə oğlum ölmüş elan edildi və ona şəhid statusu verildi.

Heç yadımdan çıxır. Böyük Vətən müharibəsi zamanı səfərbərlik plakati vardı. Orada yazılmışdı: "Ana Vətən çağırır!" Oğlum Ayaz da mənə kimi Vətəni çağırışına səs verdi. Torpaqlarımız uğrunda canından keçdi. O zaman başqa bir şüar da vardı: "Heç kim unudulmur, heç nə yaddan çıxır". Ulu öndər Heydər Əliyev yenidən hakimiyyətə gəlməklə keçmiş müharibə

əllərini - yaşlı nəslə yaddaşlara, yeni həyata qaytardı. Bizlərə böyük dəyər verdi. İndi bu siyasəti Prezident İlham Əliyev uğurla davam etdirir.

Allah Azərbaycanı, Prezidentimiz İlham Əliyevi, onun ailəsini, qorusun. Vətən və xalq qarşısında xidmətləri olan heç kim, heç nə unudulmur, yaddan çıxır. Övlad itkisi nə qədər ağır olsa da, dövlətimizin və rəhbərliyimizin qayğısı bu ağrıyı, bu ağırlığı azaldır.

Prezident İlham Əliyevin Ali Baş Komandanlığı ilə qazanılan Böyük qələbə mənəvini yaşamağı əziz xalqımıza arzulayırəm.

Həbulla AĞAYEV,
Böyük Vətən Əliyevin birinci qrup əlili, İsmayılı rayonu, Hacıhətəmi kənd sakini

İki ölkə arasında iqtisadi əlaqələrin genişlənməsi regionun inkişafına xidmət edir

Əvvəlki 1-ci səh.

Azərbaycan Türkmənistanın enerji ehtiyatları üçün tranzit imkanları təqdim edir. Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan kəməri ilə Türkmənistan neftinin də naql olunması iki ölkə arasında əməkdaşlığı daha da möhkəmləndirir.

Ümumiyyətlə, ölkələrimiz arasında ikitərəfli əməkdaşlığın istiqamətləri çoxdur. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycanın dövlət başçısının Türkmənistan rəsmi səfəri zamanı mühüm əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olundu. Prezident İlham Əliyev demişdir: "Biz gələcək əməkdaşlığın əsas istiqamətlərini, prioritetlərini qeyd etdik. Hesab edirik ki, əmtəə dövriyyəsinin artırılması məsələsində çox iş görmək olar. Əmtəə dövriyyəsi artsa da, fikrimcə, hələlik ölkələrimizin potensialını tam əks etdirmir.

Düşünürəm ki, nümayəndə heyətinin üzvləri Türkmənistan mallarının Azərbaycan, Azərbaycan mallarının isə Türkmənistanla ixracını necə artırma bələdəyimiz konkret müzakirə etmək imkanına malik olacağıq. Əlbəttə ki, bu mövzu hökumətlərarası məsələnin işi çərçivəsində də prioritet məsələlərdən biri olmalıdır". Səfər çərçivəsində iki ölkə arasında iqtisadiyyatın bir sıra sahələrində əməkdaşlığın inkişafına yeni təkan verəcək sənədlər imzalanmışdır. Bunların arasında iki respublikanın hökumətləri arasında nəqliyyat, tranzit və logistika məsələləri üzrə Azərbaycan-Türkmənistan Birgə Komissiyasının yaradılması haqqında saziş mühüm yerlərdən birini tutur. Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər

Təşkilatları Milli Konfederasiyası ilə Türkmənistanın Sənayeçilər və Sahibkarlar Birliyi arasında imzalanmış anlaşma memorandumu ilə iki ölkənin sahibkarları və iş adamları arasında yeni əməkdaşlıq mərhələsinin bünövrəsi qoyulmuşdur. İmzalanmış sazişlər Azərbaycanı və Türkmənistanı demir-çelik, ticarət, nəqliyyat, rabitə, yüksək texnologiyalar kimi mühüm sahələrdə əməkdaşlıq üçün geniş yollar açmışdır.

Azərbaycan Respublikası hökuməti və Türkmənistan hökuməti arasında imzalanmış əməkdaşlıq proqramı 2019-2021-ci illərdə ticarət-iqtisadi əlaqələrin inkişafına yönəldilmişdir. İki ölkənin hökumətləri arasında eləcə də uzunmüddətli ticarət-iqtisadi əməkdaşlıq haqqında sazişin imzalanması Azərbaycan və Türkmənistanın gələcək əlaqələ-

rinin daha möhkəm olacağından xəbər verir.

Azərbaycanın və Türkmənistanın mühüm nəqliyyat qovşağına çevrilməsi, enerji inteqrasiyası imkanları region sivilizasiyasına beynəlxalq bazarlara birgə çıxmağ üçün yaxşı şərait yaradır. Ölkələrimiz arasında mövcud olan və gələcəkdə möhkəmlənən iqtisadi əlaqələr təkcə Azərbaycanı və Türkmənistanı deyil, bütün regionda əməkdaşlığın genişlənməsinə, inkişafın davamlı olmasına xidmət edir. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, səfər çərçivəsində "həm ikitərəfli, həm də çöxtərəfli əməkdaşlığın bu məsələlərini də müzakirə etmişik. Yeni biz bu sahədə bütün ölkələrə və xalqlara fayda gətirəcək çöxtərəfli regional əməkdaşlıq üçün çox yaxşı perspektivlər görürük".

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Əvvəlki 1-ci səh.

Bunun nəticəsidir ki, mütəmadi olaraq ölkədə, xüsusən də regionlarda yeni istehsal və xidmət sahələri açılır, müasir obyektlər istifadəyə verilir, aqrar sektordə əməkdaşlıq sahələr dirçəldilir.

Bölgələrdən söz düşmüşkən: məlumdur ki, regionların sosial-iqtisadi inkişafına istiqamətlənmiş dövlət proqramlarının iki əsas məqsədi var. Birincisi, bu yolla ölkənin ümumi inkişafını təmin etmək, ikincisi isə bölgələrdə əhalinin məşğulluğuna nail olmaqdır. Təkcə III Dövlət Proqramının icrasını əhatə edən 1 yanvar 2014-cü ildən 1 oktyabr 2018-ci il tarixinədək ümumilikdə 913.6 min olmaqla 624.9 min daimi iş yeri yaradılıb. Cari ilin 9 ayı ərzində isə ölkə üzrə 192.5 min yeni, o cümlədən 94.5 min daimi iş yeri açılıb.

42.4 faizinin qeyri-dövlət sektoruna aid olduğu yeni iş yerlərinin 24 faizi Bakı şəhəri-

nin, qalanları regionların payına düşür. Bu isə bölgələrdə yaşayan əhalinin də sosial təminatının yaxşılaşması deməkdir. Qeyd edək ki, daimi iş yerlərinin 8,2 faizi yeni yaradılan müəssisə və təşkilatlarda, 33,9 faizi mövcud müəssisə və təşkilatlarda, 57,5 faizi fərdi sahibkarlıq subyektlərində, qalanı fəaliyyətinə bərpə edən müəssisə və təşkilatlarda yaradılıb.

Cari ilin 9 ayı ərzində ölkədə həmçinin 30 min iş yeri bağla-

na. Bağlanan iş yerlərinin 88,7 faizi qeyri-dövlət sektorunun payına düşüb. İş yerlərinin 73,6 faizi fərdi sahibkarlıq subyektlərində, 8,4 faizi müəssisə və təşkilatların fəaliyyətlərini dayandıran müəssisə və təşkilatlarda aparılan ixtisaslarla əlaqədardır.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun ilkin məlumatlarına görə, cari ilin yanvar-sentyabr aylarında

pensiya və müavinətlərin maliyyələşdirilməsinə 2 milyard 702 milyon manatdan artıq vəsait yönəldilib ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 177,5 milyon manat çoxdur. Bu vəsaitin 97,8 faizi pensiya xərclərinin ödənilməsinə sərf olunub. Təyin edilən aylıq pensiyaların orta məbləği ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 8,5 faiz artaraq 221 manat təşkil edib. Bu, orta aylıq əməkhaqqının 40,9 faizinə bərabərdir.

Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, bu ilin yanvar-sentyabr aylarında ölkə iqtisadiyyatında muzdlarla çalışan işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı keçən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 2,8 faiz artaraq 540,5 manat olub. Əməkhaqqı neft sektorunda 3.059, qeyri-neft sektorunda 483,2, dövlət müəssisələrində 428,6, özəl müəssisələrdə isə 691,2 manata çatıb.

Əhalinin gəlirlərinə gəldikdə, cari ilin yanvar-oktyabr aylarında

bu göstərici ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 9,2 faiz artaraq ümumilikdə 43 milyard 871 milyon və ya əhalinin hər nəfərinə orta hesabla 4471,1 manat təşkil edib. Bütün icbari və könüllü ödənişlər edildikdən sonra əhalinin sərəncamında 40 milyard 272 milyondan çox və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 9,6 faiz artıq vəsait qalıb.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

Cari ilin doqquz ayında ölkə üzrə 192,5 mindən çox yeni iş yeri açılıb

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri bölgələrdə vətəndaşları qəbul ediblər

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq, da-xili işlər naziri, general-polkovnik Ramil Usubov noyabrın 24-də Sumqayıt şəhərində növbəti qəbul keçirib.

Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Sumqayıt, Abşeron, Qobustan, Qubadlı, Zəngilan şəhər və rayonlarından, eyni zamanda, həmin bölgədə məskunlaşmış qaçqın və məcburi köçkünlərdən müraciət edən 20 nəfər ilə görüşən nazir onların polis orqanlarının fəaliyyəti ilə bağlı müraciətlərini səxsən dinləyib.

General-polkovnik Ramil Usubov müraciət edən vətəndaşların problemlərini operativ şəkildə, mövcud qanunvericiliyə uyğun həll üçün nazirliyin aidiyyəti baş idarə və xidmət rəislərinə kon-

kret tapşırıqlar verib. Müraciətlərin bö-yük əksəriyyəti yerində həllini tapıb. Sakinlər göstərilən diqqət və qayğıya, bölgələrdə mütəmadi olaraq vətəndaşların qəbulunun təşkilinə, icra orqanlarının rəhbərləri tərəfindən müraciətləri-nə operativ münasibətə və həssas yanaşılmasına görə dövlət başçısına minnətdarlıq ediblər. Vətəndaşlar Azərbaycan Prezidentinin ölkəmizin təqəqqisina, iqtisadi dirçəlişinə, beynəlxalq imicinin daha da yüksəldilməsinə yönəlməsi siyasətini daim dəstəkləyəcəklərini bildiriblər.

Kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov noyabrın 24-də Tərtər Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin inzibati binasında Bərdə, Ağcabədi, Ağdam, Tərtər, Laçın və digər rayonlardan olan vətəndaşları qəbul edib, onların müraciətlərini dinləyib, ərizə və şikayətlərinə baxıb. Nazir İnam Kərimov Tərtər Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin inzibati binasında yaradılan şəraitlə tanış olub.

Nazirliyin idarə və tabeli qurumlarının rəhbərlərinin iştirakı ilə keçirilən qəbulda 43 nəfərin müraciətinə baxılıb. Qəbula gələn vətəndaşların müraciəti əsasən fermerlərin güzəştli şərtlərlə kreditlərin verilməsi, kənd təsərrüfatı texnikası və təsərrüfatı suyu ilə təminat, ixtisasa uyğun işlə təmin edilmə və digər məsələlərə bağlı olub. Nazir İnam Kərimov hər bir vətəndaşın müraciətini diqqətlə dinləyib, qaldırılan məsələlərin hərtərəfli öyrənilməsi və qanunvericiliyin tələblərinə uyğun qısa müddətdə həll edilməsi üçün müvafiq tapşırıqlar verib.

Vətəndaşların müraciətlərinin bir qismi yerində həllini tapıb, qaldırılan bəzi məsələlər isə araşdırılması üçün nəzərə götürüldü. Nazirliyin fəaliyyət dairəsinə aid olmayan müraciətlər müvafiq qurumlara çatdırılmaq üçün qeydiyyata alındı.

Türk xalqlarını birləşdirən ortağ dəyər

Ortaq türk dili ideyası xeyli vaxtdır gündəmədir. Bu ideyanı dəstəkləyənlərdən biri də mərhum akademik Tofiq Hacıyev olub. AZƏRTAC bununla bağlı filologiya üzrə elmlər doktoru Sərdar Zeynalın qeydlərini təqdim edir.

Bəzən insan özünü milyonların içrisində tənha, kimsəsiz hiss edir. Bəzən də insan cəmiyyətdən uzaq bir dağ başında, dərə döşündə qəlbəni yatan, onu anlayan, bir sözlə, insanlığa qiymət verən bir kəslə üz-üzə olanda özünü qaynar bir cəmiyyətin içində hiss edir, qəlbini fəxarət hissi bürüyür.

Qarşında duran şəxsin məqsədi, əşqi, amalı vətən, dil, millət, haqq-ədalət olanda isə ona inam, etibar, güvən daha da çoxalır, bu cür insanları böyüdülməyə başa çatdırmaq üçün sənə əbədi məkan olan yurdunla, məkanınla fəxr etməyə bilmişən.

Yurduna, elminə layiqincə xidmət edən, otuzdan çox elmlər namizədi, ona yaxın elmlər doktoru-alim yetişdirən, "Mirzə Kazım bəy 215 ildən sonra öz ana dilində" danışdırmağa ilk təşəbbüs göstərən, üç il əvvəl dünyadan köçən akademik Tofiq Hacıyev oğlu Hacıyev bələlərdən idi, başqa çür desək, bələlərinin moqikani sayıla bilərdi.

Qarşılaşdığı gənclərin ilk gündən elminə, dünyagörüşünə, dilinə, millətinə sevgisinə, bacarığına xüsusi önəm verən bu millət fədaisi öz arzusunda çatmağa can atanlara kömək göstərməyi heç zaman unutmadı, bunu öz əməlinə, əqidəsinə, əxlaq kodeksinə verdi. Onun qayğısı sayəsində öz əlçatmaz arzusunda qovuşanlardan da biri mənəm. Otuzdan çox elmi kitabın, ondan çox tərcümə kitabının, xarici ölkələrdə nəşr olunan 40 əsərin, yüzlərlə məqalənin müəllifi olan akademik Tofiq Hacıyevin elmi yaradıcılığının əsasını türk dilinə, onun problemlərinə həsr olunmuş əsərləri təşkil edir.

Akademik türkologiya, türk dilləri, ortağ ünsiyyət dili ilə bağlı məqalələrdən birincisi "Azərbaycan gəncləri" qəzetinin 1970-ci il 12 fevral nömrəsində dərc olunan "İstedadlı türkoqol" məqaləsidir. Məqalədə də görünür ki, o hələ gənc yaşlarından türkologiya ilə dərin maraqlanırdı, bu sahədə çalışın alimlərinin yaradıcılığında xüsusi diqqət yetirirdi. Bunun ardınca akademik türkologiya məsələləri ilə dərindən və mütəmadi məşğul olur, bir-birinin ardınca "Biz Mirzə Kazım bəy yaxşı tanıyırmıq?" ("Ədəbiyyat və incəsənət", 27 noyabr 1987), "Dilimiz tarixi: onu yaxşı bilirəmiz?" ("Azərbaycan gəncləri", 20 aprel 1989), "Bugünkü türk kitabları" ("Ədəbiyyat" qəzeti, 10 may 1991), "Türkoqol qurultay: gündəliyi və problemlərinin taleyi" ("Ədəbiyyat qəzeti", 18 noyabr 1996), "Birinci Türkoqol Qurultayında ədəbi dil məsələsi" ("Ədəbiyyat" qəzeti, 16 dekabr 2015), "Türk dilində sözün morfoloji inkişafı (Türk dillərinin leksik-morfoloji inkişafı)" (ADU nəşri, 1981, səh 15-25) və digər məqalə və kitabları nəşr etdirib. Bütün əsərlərində türk dili xalqları üçün ortağ türk dili məsələsinə qabardın akademik fikirlərinə "Türklər üçün ortağ ünsiyyət dili" əsərində sanki yekun vuruq, öz fikirlərini bu kitabda əks etdirib. Bu əsərin əsas mövzusu dünyada yaşayan türklərin bir-birlərini aydın başa düşmələri, eyni zamanda onları həm də qırılmaz təllərlə bir-birinə bağlayan ortağ ünsiyyət dili olan türk dili məsələsidir.

Kitabın "On söz yerinə" adlanan giriş bölməsi ümummilli lider, görkəmli siyasi xadim Heydər Əliyevin bu cümlələri ilə başlayır: "Müasir türk dünyası yeni yüksəkliyə mərhələsinə çatıb. Bu gün suverenlik əldə etməmiş türk cəmiyyətləri bir sıra inamli addımları türk dünyasının xoşbəxt sabahından xəbər verir". Müəllif qeyb edir ki, "Türk ölkələrinin Rusiya tərəfindən işğalına qədər türk xalqları arasında anlaşma problemi olmamışdır". Lakin türkdilli ölkələrin rus imperiyası tərəfindən işğalından sonra bu qarşılıqlı, dini bir millətlər arasında sənəki uçuşları yaranmağa, onlar arasındakı sıx əlaqələr zəifləməyə başlamışdır.

Akademik bu məsələ ilə bağlı Engelsin Marksı yazdığı məktubunda öz əksini tapan fikirləri nümunə göstərir: "Engels fikrinə belə şərh verir ki, məsələn, Almaniya, İngiltərə, Fransa da hər millət öz etnik atributları ilə yaşayır, an-

caq Rusiyada hamı rus kimi yaşayalmıdır. Və bu ruslaşdırma siyasəti əksəriyyəti rus imperiyasında yaşayan türklərinin anlaşma rahatlığını pozdu".

Görkəmli alimin özü türk xalqlarının başına gətirilən müsibətlər, onların anlaşma rahatlığının nə zamandan pozulduğunu çox gözəl bilirdi. Lakin bu həqiqəti öz dili ilə özü ifadə etmək istəmədi. Çünki bu fikrin öz yurdunu və dilini sevmənin bir türkoqol tərəfindən söyləndiyi üçün onun yanlış yozulacağından ehtiyat edirdi. Ona görə də öz fikrini və münasibətini Marksın fikirləri ilə ifadə edir, yüz illərlə yaşadığımız bu müstəmləkə acısı və həsrət hissindən haradan və nə vaxtdan başladığını dolayısı ilə olsa da, gələcək nəsillərə çatdırırdı.

Akademik bu məsələdə XIX əsrin 80-ci illərində Kırım-tatar ideoloqu İsmayıl bəy Qasıralının türk birliyi üçün "İşdə, fikir-də, dil-də bir" ideyasını rəhbər tutaraq, türk xalqları arasında digər əlaqələrin başlanğıcının da bu ideyadan qaynaqlandığını ilk dəfə olaraq irəli sürdü. Alim bir olanda, birləşməyin, böyük bir xalq (eyni zamanda bütün türk xalqlarının) taleyinin gələcəkdə yalnız bu birlikdən asılı olduğunu dəlillərlə sübut edirdi. Müəllif bununla bağlı yazır: "XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda Əli bəy Hüseynzadə (Turan), Türkiyədə Ziya Göybalp bu ideyanı yaşadırlar və inkişaf etdirdilər. Əlbəttə, bir olanda, birləşməyə qulluq etmək yolumda bir dildə ünsiyyət saxlamağına, haqiqətən, böyük əhəmiyyəti var. Bu birlik ideyası ortağ türk dili ideyasını yaratdı. Bu məsələ müzakirə oluna-oluna, çözümlə-çözümlə sovetlərə qədər uzandı. 1926-cı il Bakı Türkoqol qurultayında gündəliyə düşdü, 1937-ci il repessiyasından sonra qəti olaraq dayandı. Bir də Sovet İttifaqı dağıldandan sonra müstəqil türk dövlətlərinin yaranması ilə Türkiyədə Uluslararası türk dili qurultaylarında bu mövzu yenidən qaldırıldı".

Tofiq Hacıyev illərdən bəri öz dilinin, xalqının, yurdunun böyüklüyünü bütün dünyaya bəyan etmək, göstərmək və sübut etmək istəyib. Mahmud Kaşğari, Əli bəy Hüseynzadə, İsmayıl bəy Qasıralı və Ziya Göybalp kimi şəxsiyyətlərinin arzu-larının davamçısı, vərəsəsi kimi çıxış edir, bu işi başa çatdırmağı özünün bir vətəndaş, türklük borcu sayırdı. Bu ideyanı həyata keçirməyi özünün şəxsi vəzifəsi hesab edib, müxtəlif türk xalqlarının nümayəndələri ilə türk dili ilə deyil, başqa bir xarici dilə ünsiyyət qurmağı hər bir türk üçün həqarət sayırdı. O, Mahmud Kaşğarının "Türkün ürayinə girmək üçün onunla onun dilində danışmaqdan başqa yol yoxdur" fikrini əsas tutaraq yazırdı: "Müxtəlif coğrafiyalardan olan türkün türkcə danışmasında xüsusi bir mənəvi-psixoloji hissiyyət, doğmalıq duyulur".

Görkəmli türkoqol yaşadığımız dövrdə türk xalqlarının inkişafı, dil birliyi üçün hər cür şəraitin yarandığını söyləyib, bu işin həyata keçirilməsində dövlət başçısı İlham Əliyevin də böyük səylər göstərdiyini vurğulayaraq, onun aşağıdakı fikirlərini sitat qət edir: "Türkün dünyası böyük dünyadır. Biz elə etməliyik ki, türk dünyası daha da sıx birləşsin. Bunu etmək üçün bütün imkanlar vardır".

Böyük türkoqol ortağ türk dilinin yaranması, türk dünyasının inkişafı və çiçəklənməsindən qürurları və bundan böyük fəxarət hissi duyaraq yazırdı: "Türk dövlət başçılarının səmimiyyətinin hamının anlayacağı bir türk dili işləmə, gözəl olar, ürəkaçan bir atmosfer olar".

Akademik ulu öndər Heydər Əliyevin riyazi dəqiqliklə düsturlaşdırdığı "Biz bir millət, iki dövlətlik" ifadəsinə böyük qiymət verərək bu cür birliyi təkcə Türkiyə və Azərbaycan arasında deyil, digər altı müstəqil türk dövlətinin - Qazaxıstan, Qırğızıstan, Özbəkistan, Türkmənistan,

Azərbaycan və Türkiyə arasında olmasını arzulayırdı. Müəllif adları qeyd olunan türk dövlətləri arasında birliyin, mükəmməliyin, dostluğun əbədi olmasını türklər üçün ümumi ünsiyyət dilinin yaranmasında gördüdü. Ömrünün, fəaliyyətini türk dillərinin tarixi köklərinin inkişafının araşdırılmasına həsr edən türkoqol ortağ türk dili tərəfdarlarının digər türkdilli respublikalarda da olduğunu qeyd edir və məsələ ilə bağlı 2000-ci il aprelin 8-də "Dədə Qorqud" kitabının 1300 illik yubileyinə gələn Qırğızıstanın məsul dövlət adamının "Biz bir millət, altı dövlətlik" ifadəsinə yüksək dəyərləndirirdi.

Tofiq Hacıyev ortağ ünsiyyət dili olan türk dilinin digər türk dillərinin sıradan çıxması əsasında yaranmasının əleyhinə idi. O, hər bir türk xalqının öz dilini inkişaf etdirməklə yanaşı, ortağ türk dili yaradıb, digər xarici dillərin köməyi olmadan həmin ortağ ünsiyyət dilindən - türk dilindən yararlanmasını arzulayırdı. Mahmud Kaşğarından başlanın, İsmayıl bəy Qasıralı və Əli bəy Hüseynzadəyə qədər türk dilində çıxarılan bu ideyanın qarşısında duran məqsədin səhv başa düşülməsini istəməyin və vətən sevdalı alim 2001-ci ildə mətbuata müsahibəsində belə deyirdi: "Ümumi türk dili formalaşma bilməz. Kimsə ana dilindən əl çəkməyə dil yaratmaz. Sadəcə, müasir türk dillərindən birini ümumi ünsiyyət dili kimi qəbul etmək olar. Bu ümumi ünsiyyət dili səninin həmişə işlətdiyi ana dilinin yerinə gəlmir. Sən ailədə, işdə dostlarınla həmişə işlətdiyi ana dilində danışacaqsan. Ümumi ünsiyyət dilini başqa türklərin nümayəndələri ilə ünsiyyətdə, beynəlxalq tədbirlərdə işlətməlisən, o, sən dil açdığın dili, beşik dilini sıxışdırmamalıdır, yoxsa bütün türklər tərəfindən sevilməz, ana dilinə şərikdir sayılır. Ana dili Tanrı gücündə vardır. Tanrı da ki, bildiyimiz kimi, şərikdir sevməz".

Bu cavabda alimin təkcə öz dilinə, ortağ ünsiyyət dili olaraq türk dilindən əlavə digər türk dillərinə - qazax, qırğız, özbək, türkmən dillərinə də önəm sevgisi özünü büruzə verir. O bilir ki, öz kökündən üzülən ağac ne qədər nəhəng olsa da, sən anda məhvə məhkumdur. O, türklər üçün ortağ ünsiyyət dili olan "Türk dili"nin daha da inkişaf etmiş, şəxslərinin müxtəlif türk dilini əsasında qurulması arzusunda olduğunu qabardır.

Azərbaycanın yurdsevər oğulları həmişə öz doğma dilinin qayğısına qalmış, onun gələcək taleyi ilə bağlı narahatlıqlar yaşamışlar. Dilimizə olan yad təsirlərin, təzyiqlərin nəticəsində onun təsir dairəsinə nə vaxtsa daralması qorxusu onları rahat buraxırdı. Onlar türk xalqlarının get-gedə bir-birindən uzaq düşməsinin sən nəticədə uqurmlar yaradacağından qorxaraq, həmişə bu fikri yaradıcıqlarının əsas mövzusu qəbul etmişlər. Bu ayrılmaların sən nəticəsində qorxan böyük Azərbaycan şairi Almas İldırım "Türk elləri bir-birinə yadlanır, Qazax, qırğız, özbək, türkmən adlanır" - deyə haray çəkirdi. O, sanki böyük türkməzin bölünə-bölünə öz böyüklüyünü itirəcəyindən ehtiyat edirdi.

Türkiyə türkcəsinin ortağ ünsiyyət dili səviyyəsinə keçməsi uğrunda mübarizə aparın akademik Tofiq Hacıyev isə Almas İldırımın bu narahatlığının onun şairliyindən irəliləyən emosional bir narahatlıq adlandırılıb və bununla bağlı yazırdı: "Bir ana dili əsasında dil ailəsinin yaranması və onun tərkibindəki dillərin gətdikcə ana dilindən və eləcə də tədricən törəyən başqa qohum dillərdən fərqlərinin artması ictimai-tarixi təbii hadisədir, elmin qəbul və təsdiq etdiyi faktıdır. Dillərin ayrılması və gətdikcə uzaqlaşması dilin inkişaf qanunudur. Zərərlidir, ziyanverici hadisə deyil".

Beynəlxalq tədbirlərdə əcnəbi dillərin hegemon rola malik olduğunu, bu dillərin işlək olduğunu görən böyük alim özünü baxtına yazılımsız, şirin türk dilinin bu səviyyədə inkişaf etməməsinə, belkə də, qüruruna şübhələnirdi. Ədəbiyyatı, incəsənəti, tarixi, ədəbi nümunələrini cəhətdən daha zəngin olan bir xalqın, heç olmasa, türkdilli xalqlar arasında özünə yaraşın bir dildə ünsiyyət qurmaq arzusunda ürayinə bir dərd kimi yazırdı. Yüz illər boyu vətənpərvər övladlar tərəfindən ürəkərlə yaşayın bu dərd, belkə də, nə vaxtsa öz dərmənini tapacaq və yad dillərin yarıdımına ehtiyac duyulmayacaq. Onda təkcə akademik Tofiq Hacıyevin yox, eyni zamanda ulu Mahmud Kaşğari, Kırım tanrı İsmayıl bəy Qasıralı, Azərbaycan yurdsevər övladı Əli bəy Hüseynzadə (Turan) və Türkiyə ziyalısı Ziya Göybalpın ruhları şad olacaq.

Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi 9 ay ərzində 23 rayonda 54 layihə işlərini başa çatdırıb

Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyində 2018-ci ilin 9 ayının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrin icrasına həsr olunan iclas keçirilib. İclas iştirakçıları öncə ulu öndər Heydər Əliyevin büstü önünə gətirilərək qorayaraq, onun xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

Daha sonra agentliyin akt zalında keçirilən iclasda Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Saleh Məmmədov Prezident İlham Əliyevin birbaşa dəstəyi və qayğısı nəticəsində respublikanın avtomobil yollarının inkişafı istiqamətində çox mühüm layihələrin həyata keçirildiyini və bu sahədə bir sıra nailiyyətlər əldə edildiyini qeyd edib.

O, ölkə başçısının sədrliyi ilə 2018-ci ilin yanvarın 10-da keçirilən Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2017-ci ilin sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında, Prezident İlham Əliyevin 2018-ci ildə agentlik qarşısında ən azı 600 kəndi birləşdirəcək 2000 kilometrə qədər avtomobil yolu çəkilməsi kimi çox məsuliyyətli tapşırıq qoyduğunu xatırladı.

Saleh Məmmədov qeyd edib ki, Prezidentin tapşırığı-

nın icrası ilə əlaqədar olaraq, Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi tərəfindən 2018-ci il üçün tərtib edilmiş Tədbirlər Planına əsasən uzunluğu 452,1 kilometr olan respublika əhəmiyyətli 12, Bakı şəhəri üzrə uzunluğu 107,8 kilometr olan 13 və uzunluğu 1534,9 kilometr olan 67 kəndlərarası avtomobil yolu və 2 körpünün bərpası, Sumqayıt şəhərində 2 prospekt və 2 küçünün yenidən qurulması nəzərdə tutulur. Bu isə 702 yaşayış məntəqəsində yaşayın 2,7 milyon nəfər əhalinin 2050 kilometr uzunluğunda rahat avtomobil yollarından istifadə etməsinə imkan verəcək deməkdir.

Iclas iştirakçıların diqqətinə çatdırılıb ki, 2018-ci ilin 9 ayı ərzində dövlət başçısının imzaladığı sərəncamlara uyğun olaraq, res-

publikanın 23 rayonunda 54 layihə, o cümləndə 12 respublika əhəmiyyətli, 37 kəndlərarası, Bakı şəhərinin 2 qəsəbələrarası, 1 tunel tipli yol qovşağı və Sumqayıt şəhərində 2 avtomobil yolu layihələri üzrə tikinti və yenidənqurma işləri başa çatdırılıb. Hesabat dövründə respublikamızın ümumi istifadədə olan avtomobil yollarında qəzalı vəziyyətə düşmüş 9 körpü də təmir edilib. Bundan əlavə, Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi yeni avtomobil yolunun tikintisinə də başlanılıb.

İdarə Heyətinin sədri Saleh Məmmədov əlavə edib ki, bu layihələrin həyata keçirilməsi, 834 min nəfər əhalinin yaşadıqları 494 yaşayış məntəqəsinə əhatə edərək, onların 1223 kilometr uzunluğunda rahat avtomobil yollarından istifadə etməsinə imkan verəcək deməkdir.

bil yollarından istifadə etməsinə imkan verib.

Iclasda Prezident İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamlarla Azərbaycan avtomobil yollarının 100 illiyi münasibətilə və Azərbaycanda yol infrastrukturunun inkişafında xidmətlərinə görə təltif olunmuş şəxslərə fəxri ad, orden və medallar təqdim olunub.

Daha sonra Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin bir qrup əməkdaşına agentlikdə uzunmüddətli, səmərəli əmək fəaliyyəti nəzərə alınaraq dövlət başçısının fərmanı ilə təsis edilmiş "Azərbaycan avtomobil yolları-100 il (1918-2018)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı, həmçinin fəxri diplom və mükafatlar təqdim edilib.

"Azərbaycan"

Qaxda "Talassemiyaş həyat naminə" II regional simpozium və ödənişsiz tibbi müayinələr təşkil olunub

Noyabrın 24-də Qax rayonunda Heydər Əliyev Fondunun "Regional İnkişaf" İctimai Birliyi və Talassemiya Mərkəzinin birgə təşkilatlığı ilə "Talassemiyaş həyat naminə" devizi ilə II regional simpozium və ödənişsiz tibbi müayinələr təşkil olunub.

Simpoziumda Qax, Balakən, Zaqatala, Şəki, Oğuz, Qəbələ və İsmayıl rayonlarında çalışan 150-dən çox tibb işçisi, QHT nümayəndələri, talassemiyaş pasiyentləri və onların valideynləri iştirak ediblər. AZƏRTAC xəbər verir ki, simpoziumda Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə yaradılmış Talassemiya Mərkəzinin və fondun 2005-ci ildən həyata keçirilən "Talassemiyaş həyat naminə" layihəsinin bu xəstəliyə düçar olan insanların müalicə və profilaktikasından rolundan danışılıb, bu sahədə tətbiq olunan diaqnoz və müalicə metodları, realaşdırılan layihələr, həyata keçirilən kompleks tədbirlərin nəticələri barədə məlumat verilib.

Qax Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Vəfa Heydərova çıxış edərək talassemiya xəstəliyinin düzgün diaqnostikası və qarşısının alınmasında regionlarda keçirilən maarifləndirici tədbirlərin əhəmiyyətini xüsusi vurğulayıb, simpoziumun işinə uğurlar arzulayıb.

Talassemiya Mərkəzinin icraçı direktoru Valeh Hüseynov çıxışında Prezident İlham Əliyevin birbaşa diqqət və qayğısı nəticəsində ölkəmizdə səhiyyə sahəsində aparılan islahatların, görülmə işlərin, həmçinin Heydər Əliyev Fondunun əhalinin sağlamlığının qorunub saxlanması, tibbi xidmətin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması məqsədilə həyata keçirdiyi genişmiqyaslı layihələrin çox müsbət nəticələr verdiyini bildirib.

Qeyd olunub ki, talassemiya irsi qan patologiyasına aid olan problemlər və bu məsələ ölkəmizdə də aktualdır. Talassemiya respublikamızın bir çox regionunda geniş yayılıb. Bölgələrdə aparılan maarifləndirici tədbirlərinin əsas məqsədi gələcəkdə talassemiya patologiyası ilə dünyaya gələn uşaqların azalmasına nail olmaqdır.

Simpozium daha sonra öz işini elmi sessiyalarda davam etdirib.

Valeh Hüseynovun sədrliyi ilə keçən "Talassemiya: müasir yanaşma" mövzusunda birinci sessiyada "Talassemiya, klinik formaları, diaqnostika və müalicəsi müasir yanaşma", "Talassemiya daşılıqlı: talassemiyaş həyat naminə ne etməliyik?", "Talassemiya, prenatal diaqnostika, xəstəliyin qarşısının alınmasında ginekoloqun rolu", "Talassemiyaş xəstələrdə endokrin ağrılaşmalar", "Talassemiyaş uşaqlar və yeniyetmələri"

psixosial problemləri" mövzularında məruzələr dinlənib.

Talassemiya Mərkəzinin elmi işlər üzrə direktor müavini Ramin Bayramlının sədrliyi ilə keçən "Talassemiya: diaqnostika və monitoring" adlı ikinci sessiyada isə "Hemotransfuziya: qaydalar və risklər", hemotransfuziyada tibb bacısının vəzifəsi və öhdəlikləri, talassemiya xəstələrdə infeksiyon və kardiak ağrılaşmalar barədə məlumat verilib, müzakirələr aparılıb.

Tədbirin sonunda iştirakçı həkimlərə sertifikatlar təqdim olundu. Simpozium qarşılıqlı olaraq, həmçinin Qax Rayon Mərkəzi Xəstəxanasında talassemiya daşılıqlığını müəyyən etmək məqsədilə Qax və ətraf rayonlardan olan 250-dən çox sakini ödənişsiz tibbi müayinələrə cəlb edilib.

Talassemiya Mərkəzinin mütəxəssisləri günün ikinci yarısında talassemiyaş xəstələrin müalicə aldığı Şəki və Qəbələ rayon xəstəxanalarında olub, yerli tibb işçiləri ilə töhrüb mübadiləsi aparılıb. Xatırladaq ki, "Talassemiyaş həyat naminə" devizi altında ilk regional simpozium və ödənişsiz müayinələr oktyabrın 27-də Mingəçevirdə keçirilib. Digər regionlarda və son olaraq Bakı şəhərində belə simpoziumların keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Yeni miniatur neshler

Səksən yaşın səksən anı

biçisini bilənlərdəki ilahi sözü peyğəmbər kəlmələri kimi müqəddəs bilib, onun nazını çəkib, erkine tab gətiriblər.

Söz də onları sevdirib, yaşadıb, öz ömrü qədər...

Miniatur Kitab Muzeyinin bədii sözlərin ehtiramını daha bir təccüssümü, Azərbaycan ədəbi mühitində adı daim dillər əzbəri olacaq Nurəngiz Günün səksən illik yubileyinə töhfə kimi "Səksən yaşın səksən anı" miniatur kitabı "İndiqo" mətbəəsində işıq üzü görüb.

Müasir Azərbaycan ədəbiyyatının tanınmış ziyalı qadınlarından biri, daim gənclik ruhunu ifadəsini olan şeirləri ilə könülləri fonsulan şair yazsa da, 80 illik yubileyində sevimli oxucularını ilə görüşə yeni ədəbi nümunələrlə gələcəkdə. Kitabda

rəmzi olaraq müəllifin səksən şeirinin və ömrünün səksən anını oxuculara təqdim edən maraqlı fotoşəkillər öz əksini tapıb.

Milli Məclisin deputatı, filologiya elmləri doktoru, professor Jalə Əliyevanın redaktorluğu, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Bahar Bərdəlinin tərtibatı ilə oxucu görüşünə gələn kitabın zənginliyi, təbii ki, ilk növbədə oradakı lirik duyğuların ifadəsi olan şeirlərdir. Burada bir-birindən maraqlı, oxunaqlı ədəbi-bədii nümunələr az deyil. Ən əsası isə odur ki, kitab "Yol gedirəm" şeiri ilə açılır. Bu da ilk andan oxucunun diqqətini şair-ana sevgisinə yönəldir:

...Arxada sət enişlər,
Çiyində Günəş tayası,
Ağdamda Jaləm və titrəyişim...
Yol gedirəm, yol olanadək.

İncə sənətin nöqtədən nöqtəyə təsviri

Gerçəkliyə bədi, obrazlı şəkildə yanaşma əsl sənətkara xas olan xüsusiyyətdir. İlhamını naturaya təslim etməyən sənətkarların yaratdıqları isə daha uzunömürlülük qazanır.

Bələ sənət əsərlərinin müəlliflərindən biri də Milli Məclisin deputatı, "Yeni Era" Dünya Rəssamlıq Akademiyasının həqiqi üzvü, Naxçıvan Rəssamlar Birliyinin sədri Ülviyyə Həmzəyevadır.

Miniatur Kitab Muzeyinin yeni nəşrləri arasında diqqət çəkənlərdən biri də məhz əməkdar rəssam Ülviyyə Həmzəyevanın yaradıcılığına həsr edil-

lən "Nöqtədən nöqtəyə" kitabıdır. 100 nüsxə və 224 səhifədən ibarət kitabda rəssamın bir-birindən maraqlı, mövzu baxımından isə müxtəlifliyi ilə seçilən əsərlərindən nümunələr yer alıb.

Əməkdar incəsənət xadimi, sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru Ziyadın Əliyev kitabı yazdığı ön sözdə qeyd edir ki, rəssamın dekorativliklə şərtləyən, zərif cizgilərlə "puantilist" nöqtələrin qovşağından "boylanın" özünəməxsus dəst-xəttinin mayasında həm də qədim ənənələrə malik miniatur üslubu-ruhu durduğundan, ərsəyə gələn hər bir əsər tamaşaçının duyğulandıran məna və qaynaq kimi qəbul olunur. "Kompozisiya səthində

ilk baxışda xaos, diqqətli müşahidədə isə kifayət qədər ritmi və axıcı görünən bu yaxı-cizgi "axını" bezen qurama ilə anım yaratsa da, mahiyyətə bütövdür".

Yeni nəşr "İndiqo" mətbəəsində çapdan buraxılıb.

Məhəmməd NƏRİMANOĞLU,
"Azərbaycan"

25 noyabr Qadın Zorakılığına qarşı Beynəlxalq Mübarizə Günüdür

Bəşər var olan gündən qadın həmişə bütün müzakirələrin mərkəz nöqtəsi olub. Kimisi ona insanlığı bir almaya satan şeytan deyib, qanlı müharibələrin səbəbkarı sayıb, kimisi də varlığından utanaraq diri-diri torpağa basdırıb...

Digər tərəfdən də qadın və ana adı hər zaman qoşa çəkilib. Şairlər vəf edib onları, nəğmələrdə təor-nüm olunublar. Cənnətin belə onların ayağı altında olması böyan edilib, ləpərinin düşdüğü hor yer mü-qəddəs sayılıb. Amma təəssüf ki, indi artıq bütün dünyada qadın və şiddət sözləri daha çox bərabər çəkilir. Və söhbət təkə fiziki şiddətdən getmir. Burada hələ doğulmadan ölümə məhkum edilən qız uşaqlarının çəşidilməyən harayından, fikirləri nəzərə alınmadan ər evinə göndərilən yəniyyətə gəlinin göz yaşından, cəmiyyətin qəlibləmiş yanlış stereotiplərinin başqısından səssizce, için-çin oriyon qadınlardan danışılır...

Dünyada qadınlara 70 faizi məişət zorakılığının əziyyəti çəkir

25 noyabr Qadın Zorakılığına qarşı Beynəlxalq Mübarizə Günüdür. BMT Baş Məclisi 1999-cu ildə bu günü elan edib və onun tarixi 1960-cı ildə Dominikan Respublikasında baş verən hadisələrdən qaynaqlanır. Həmin vaxt direktor Rafael Truxilonun əmri ilə Mirabal ailəsindən siyasi fəal olan 3 bacı vəhşicəsinə öldürüldü.

Statistikaya əsasən, hazırda qadınlara təxminən 70 faizi məişət zorakılığının əziyyəti çəkir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) məlumatına görə, dünyada qadınlara və qızların 35 faizi ömründə ən azı bir dəfə fiziki və ya cinsi zorakılığın müxtəlif formalarına məruz qalıb. Hətta müstəqil və özünə arxayan kimi görünən avropalı qadınlara 15 faizə qədər gündəlik məişət zorakılığının qurbanı olur. Qadın zorakılığının bütün formalarına etirazın rəmzi isə ağ lentdir. Təəssüf ki, qadına qarşı fiziki və psixoloji zorakılıq halları ölkəmizdə də mövcuddur. Hazırda Azərbaycan qadınının qarşılaşdığı problemlər, çətinliklər, onların aradan qaldırılması üçün görülən işlərlə bağlı Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri, siyasi elmlər doktoru, professor Hicran Hüseynova ilə həmsöhbət olduq.

Ailədə baş verən zorakılıqla bağlı yerlərdə monitoring aparılması çox çətindir

Zorakılığın əsas səbəbləri barədə danışan Hicran Hüseynova deyir ki, bunlar hərbi münaqişələrin və konfliktlərin artdığı bir zamanda qadının iqtisadi və psixoloji asılılığı, cəmiyyətdə qadının və kişinin statusunun dəyişməsi, erkən nikahlar, qadınların öz hüquqlarını bilməməsi, formalaşmış yanlış stereotiplər və s. amillərdir. Ölkəmizdə məişət zorakılığı hallarının mövcudluğu isə bu hallarla mübarizəni gündəmə gətirir: "Bütün dünyanın diqqətinə olan bu problem Azərbaycan cəmiyyətində də narahat edir. Ölkəmiz bu gün öz dinamik inkişaf dövrünü yaşayır və bütün sahələrdə müsbət nəticələr əldə edilir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan müasirləşən, yenilənən modern ölkəyə çevrilib. Tərəqqiyə baxmayaraq, bütün cəmiyyətlərdə olduğu kimi, ölkəmizdə də bəzi problemlər mövcuddur. Məişət zorakılığı və ya ailədə zorakılıq halları yalnız bir ailə üçün deyil, bütövlükdə cəmiyyət üçün təhlükəlidir. Bu məqsəddə ölkəmizdə kompleks tədbirlər həyata keçirilir".

Komitə sədrinin sözlərinə görə, ailədə baş verən zorakılıq halları ilə bağlı yerlərdə monitoringin aparılması çox çətin-dir. Çünki zorakılığa görə risk qrupuna daxil olan ailələrdə gün ərzində monitoringin aparılması mümkün deyildir. Lakin təzliklə belə hallar diqqətdən yayınmayacaq. Ona görə ki, ölkədə zorakılıq hallarının qarşısının alınması üçün tamamilə yeni texnologiyaların - onlayn monitoring sistemlərinin qurulması nəzərdə tutulur.

Hicran Hüseynova deyir ki, onlayn monitoring sisteminin qurulması məsələsi məişət zorakılığı və qadın hüquqlarının təmini ilə bağlı qanunvericiliyi dəyişikliyin edilməsi üçün rəhbəri olduğu komitə tərəfindən hazırlanan təkliflərə daxil edilib: "Bu sistem imkan verəcək ki, ailədə baş verən zorakılığın qarşısı həmin an olmasa belə, çox qısa bir vaxt ərzində alınmış. Bunun üçün ailəyə lazımı yardım göstəriləcək. Məsələn, ailəyə sosial işçilər, psixoloqlar, hüquqşünaslar, yerli sığınacaq mərkəzlərindən əməkdaşlar cəlb ediləcək və digər qabaqqlayıcı tədbirlər görülməlidir".

Stereotiplər, məsuliyyətsizlik, ailə münasibətlərinə müdaxilə...

Komitə sədri qeyd edir ki, cəmiyyətdə qadın və uşaq hüquqlarının müdafiəsi sahəsində, erkən nikahların, zorakılıq hallarının, selektiv abortların qarşısının alınması istiqamətində vacib araşdırmalar həyata keçirilir.

Məişət zorakılığı Elektron Məlumat Bankına daxil olan informasiyalar əsasında məişət zorakılığının doğuran səbəbləri araşdırmaq mümkün olur. Səbəblər kimi ailədə mövcud olan stereotiplər, bəzi gənclərimizdə və valideynlərdə məsuliyyətsizlik hissi, digər şeylərin

siyasətinin formalaşdırılması və həyata keçirilməsi sahəsində milli konsepsiyaların inkişafında xüsusi rol oynayır.

Eyni zamanda, Ailə Məcəlləsində dəyişiklik edilərək qadınlara ailə qurmaq üçün minimum yaş həddi 17-dən 18-ə qaldırılıb, Cinayət Məcəlləsində qadını, xüsusən yetkinlik yaşına çatmayan qızları nikaha daxil olmağa məcbur etməyə görə xüsusi maddə ilə məsuliyyət müəyyən edilib. Erkən nikahlarla bağlı statistika nəzər yetirəndə görürük ki, 2011-ci ildə təxminən 5.138 fakt aşkarlanmışdısa, indi bu rəqəm 10 dəfədən də çox aşağı düşürək 2017-ci ildə sayı 317 təşkil edib.

Hicran Hüseynova onu da diqqətə çatdırır ki, komitənin nəzdində fəaliyyət göstərən 11 regional Uşaq və Ailələrə Dəstək Mərkəzi tərəfindən baş verən erkən nikah faktlarının, zorakılıq hallarının qarşısının alınması istiqamətində işlər davam etdirilir. Mərkəzlərdə risk qrupunda olan qadın və uşaqlara hüquqi, psixoloji və digər müvafiq xidmətlər göstərilir. "Sağlam ailə - sağlam cəmiyyətin təməlidir", "Yaşlı nəslin təcrübəsindən faydalanmaq", "Sağlam həyat naminə erkən nikaha yox deyək", "Ailə, Məktəb, Cəmiyyət" adlı maarifləndirici layihələr həyata keçirilir. "Ən vacib məqamlardan biri odur ki, Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə "Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dövlət nəzarəti Qaydası" təsdiq edilib və onun əsasında dövlət qurumları arasında monitoring qrupu yaradılmışdır. Ölkə uşaq, o cümlədən, qızların hüquqlarının müdafiəsi sahəsində

birçəkərdən, müvafiq qurumların nümayəndələrindən ibarət ola bilər".

Azərbaycanda güclü hüquqi qanunvericilik bazası mövcuddur

Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın böyük dəstəyi ilə ölkəmizdə güclü hüquqi qanunvericilik bazası yaradılıb və gender ekspertizası aparılıb. İnsan hüquqlarının, xüsusilə də qadın və uşaq hüquqlarının qorunması və müdafiəsi sahəsində mövcud qanunların implementasiyası ilə bağlı da artıq müsbət nəticələr var.

Hazırda bütün yerli icra hakimiyyətlərində Gender zorakılığı və uşaqlara qarşı zorakılıq üzrə monitoring qrupları yaradılıb, gender məsələləri üzrə əlaqələndirici şəxslər təyin edilib. Monitoring qrupları baş vermiş zorakılıq hallarını araşdırır, qurbanın müdafiəsi və müvafiq yardımlarla təmin edilməsi üzrə lazımı tədbirləri həyata keçirir.

Eyni zamanda, "Məişət zorakılığının qarşısının alınması ilə bağlı" 2016-2018-ci illər üçün tədbirlər planı çərçivəsində işlər görülüb. Həmçinin komitə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramı ilə birgə hazırda "Kənd və rayon yerlərində yaşayan qadınlara iqtisadi və sosial yardımların təqdimatı" texniki yardım layihəsinə uğurla davam etdirir.

Qadınlarmız bütün sahələrdə aktivlik nümayiş etdirirlər

"Bu sahədə dövlətin əsas prioritetləri sırasına insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, bütün zorakılıq faktlarının aradan qaldırılması, eləcə də qadınlara öz hüquqlarını bilməsi, onların fəallığının artırılması daxildir" deyən Hicran Hüseynova qeyd edir ki, cəmiyyət dəyişdikcə, inkişaf etdikcə problemlər də dəyişir: "Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra qadınlarmızın bir çox problemlərinin həlli istiqamətində əməli addımlar atılmışdır. Amma reallıq budur ki, problemləş sahə yoxdur. Bu gün qadınlarmızın üzəgədiyi problemlər sırasında ələ haqqında danışdığımız məişət zorakılığına məruz qalma, bəzi kənd yerlərində hələ də erkən nikahların baş verməsi, boşanmalar xüsusilə qabarıq. Lakin əvvəlki illərlə müqayisədə görürük ki, problemlərin həlli istiqamətində müsbət irəliləyişlər baş verir. Ümumiyyətlə, ölkəmizin məişət zorakılığı ilə mübarizə sahəsində öz təcrübəsi formalaşdırıb. Gender bərabərliyinin təmin edilməsi, qadın hüquqlarının müdafiəsi, qadınlarımızın irəliləməsi və qadınlara bağlı bütün məsələlər Prezident İlham Əliyevin daim diqqətindədir. Bu gün qadınlarmız bütün sahələrdə aktivlik nümayiş etdirirlər, hər bir sahədə yoxdur ki, biz orada qadın əməyini görməyək".

Komitə sədri məlumat verdi ki, hazırda qadınlarmızın iştirakı ilə, təmsilçilikdə artan fəaliyyəti müşahidə olunur. Məsələn, parlament üzvləri arasında qadınlara iştirak səviyyəsi 2000-ci ildə 10,7 faiz idisə, 2015-ci ildə keçirilən seçkilərdə bu rəqəm artaraq, 16,8 faizə yüksəlib. Bələdiyyə üzvləri arasında qadınlara iştirak səviyyəsi 2004-cü ildə 4 faiz təşkil edirdisə, 2014-cü ildə 35 faizə qalxıb.

Eləcə də bütün rayon icra hakimiyyəti orqanlarında icra başçıları müavinlərindən biri qadımdır. 2012-ci ildə qadın sahibkarların sayı 71 min civarında olduğu halda artıq 2018-ci ilin birinci rübə dair vəziyyətinə əsasən, regionlar üzrə qeydiyyata olan qadın sahibkarların sayı 172.616 nəfər təşkil edib. Hicran Hüseynova əminliklə qeyd etdi ki, növbəti illərdə də belə müsbət statistikaların şahidi olacağıq.

Sənə zəif və zərif cinsin nümayəndəsi deyilib, ələ özün də həmişə bu iki söz arasında da dərindən ümumanda çirpənərinə qarşısın, hansı sahələ üzəgəyənə qərar ver bilməmiş... Sən ailədə, cəmiyyətdə, ictimaiyyətdə arasında imtiyazlı nümayəndə kimi davranıblar, etiraz etməmiş...

Kiminsə köməyinə, dayağın möhtac olduğun, "özün müstəqil şəkildə heç bir şeyə nail ola bilməz" hissini tələh ediblər, dinnəmiş. Bəlkə ələ bütün problemlərinin altında yatan səbəb yaşadığın bu tərəddüdü...

Malik olduğun qüdrətin, gücün fərqində deyilsən, qadın... İki ali məxluqdan biri, Yaradanın yerdəki davamçısı, insanlara can bəxş edən, həyatı əbədləşdirən qadın...

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"

ailə münasibətlərinə müdaxiləsinə qeyd etmək olar: "Məişət zorakılığı elektron məlumat bankının fəaliyyəti nəticəsində bəz müvafiq dövlət qurumlarından müəmmədi məlumatları əldə edirik və bu məlumatlar bizə kömək edir ki, zorakılıq faktını dərinləndirə biləyik. Bankın fəaliyyətində Daxili İşlər Nazirliyi, Ombudsman Aparatı, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti orqanları, qeyri-hökumət təşkilatları ilə əməkdaşlıq edirik. Burada daha çox kimlərin zorakılığa məruz qalması, hansı növ zorakılıq faktının daha çox baş verməsi, eləcə də zorakılıq törədən qurbanın təhsil səviyyəsi, iqtisadi göstəriciləri də əks olunur".

Komitə ilk növbədə araşdırmalara əsaslanaraq ictimaiyyətin diqqətinə bu məsələyə yönəldir, xüsusilə regionlarda, hətta kəndlərdə görüşlər keçirilir. İkinci isə, işin hansı istiqamətdə aparılmalı olduğu müəyyən edilir: "Məsələn, banka yığılmış məlumatların təhlili göstərdi ki, aztehsilli və iqtisadi asılılığı olan qadınlara daha çox zorakılığa məruz qalır. Ona görə də qadınlara, xüsusilə də kənd və rayon yerlərində yaşayan qadınlara iqtisadi və sosial yardımların iştirakı daha da gücləndirilməlidir".

Selektiv abort, erkən nikahın ağır fəsadları

Hicran Hüseynova təəssüflə qeyd edir ki, selektiv abort, erkən nikah kimi yanlış addımlara ölkəmizdə də rast gəlirik. Bu, dünyada mötəmədi baş verən, cəmiyyətləri çox narahat edən məsələlərdəndir və bu istiqamətdə vacib tədbirlər həyata keçirilir.

Komitə sədrinin sözlərinə görə, bu gün ölkəmizdə qanunvericilik bazası təkmilləşdirilib, fərman və sərəncamlar imzalanıb, dövlət proqramları icra edilir. "Uşaq hüquqları haqqında" qanun, bir çox dövlət proqramları, vahid dövlət uşaq

gələcəkdə görülməli tədbirləri də artıq müəyyən edib. Bununla bağlı cənab Prezidentin fərmanı ilə "Azərbaycan 2020: Gələcəyə baxış" İnkişaf Konsepsiyası imzalanıb. Konsepsiyaya əsasən Uşaq Strategiyası hazırlanaraq Nazirlər Kabinetinə təqdim olunub. Uşaq Məcəlləsi layihəsi hazırlanaraq aidiyyəti qurumlara göndərilib və razılaşdırılma mərhələsindədir. "Azərbaycan Ailəsi Strategiyası" artıq hazırlanıb və ictimai müzakirəyə verilib. Həmin sənədlərdə digər məsələlərə yanaşı, "Ailə psixoloqu" institutunun yaradılması da nəzərdə tutulub ki, bu da öz müsbət nəticəsini göstərə bilər".

Zorakılığa məruz qalan insanlar üçün sığınacaqlar azdır

Komitə sədri deyir ki, qarşısı çıxan problemlərin öhdəsindən gələ bilmək üçün mərkəzdə və ya ucaq yerlərdə olmasından asılı olmayaraq, hər yerdə təhsilli, təcrübəli qadınlara fəal olmalıdır. Onun sözlərinə görə, doğulan uşaqların cinsi nisbətinin pozulması və məişət zorakılığına məruz qalan insanlar üçün sığınacaqların az olması kimi problemlərin həlli bu gün çox aktualdır: "Azərbaycanda fəaliyyət göstərən qadın sığınacaqları bu problemlərə yardımçıdır. Bakı, Gəncə, Sumqayıt olmaqla qeyri-hökumət təşkilatları tərəfindən 10 qadın sığınacaq mərkəzi fəaliyyət göstərir. Yaxşı olardı ki, zorakılığa məruz qalan qadınlar üçün dövlət sığınacaqları yaradılınsın, xüsusən də bölgələrdə sayı çox olsun. Bir çox ölkələrdə "one stop" (1 dayanacaq) adlı mərkəzlər mövcuddur ki, burada vahid şəkildə onlara tibbi, hüquqi, reabilitasiya xidmətləri göstərilir, qadınlara təcili yardım təmin edilir. Bundan əlavə, bələdiyyələrdə gender bərabərliyi komissiyalarının yaradılması nəzərdə tutulub. Bu komissiyaların üzvləri bələdiyyələrdə, aqilimlərdə, ziyallılardan, müəllimlərdən, aqsaqqallardan, aq-

Qurbanı qurban verməyə tələsməyək! Unutqanlıq yaddaşsızlıq yox, qədirlənməzlik də sayıla bilər

...O, idmanın ən populyar növbələrindən biri vasitəsilə Azərbaycan adının bütün dünyada çəkilməsində əvəzsiz rol oynayan müxtəssis kimi qəlblərə həkk olunub. O, Azərbaycanın təkə siyasi-demokratik, sosial-iqtisadi inkişafı ilə yox, idmanda da mötəmədi yara-dılacak ölkə olduğunu əməldə sübuta yetirib.

O, hər bir azərbaycanlının qəlbini sızlatmaqda olan Qarabağ adını təkə ölkəmizdə yox, onun sərhədlərindən çox-uşaq uzaqlarda da uca tuta bilib. O, ən nəhayət, azərbaycanlıları əcnəbi futbolçulara yox, öz doğma komandalara azarkeşlik etməyə, qələbələrində ruhlandırmaqda əməli addımlar atıb.

Təkcə bu xidmətlər futbol dəyərək ilk növbədə yada düşən "Qarabağ" və onun əzmkar baş məşqçisi Qurban Qurbanovun adının idman tariximizdə böyük həflərlə yazılmasına bəs edir...

Azərbaycan futbolunda ilk ilklərin müəllifi kimi də qəbul olunan Qurban Qurbanov işində, əməyini esirgəmədiyi komandasında müsbət nəticələr əldə etmək üçün heç də əfəkarlıq göstərməyib. Xatırlatmaq yerinə düşərdi ki, Qurban Qurbanov "Qarabağ" baş məşqçi təyin edildikdən sonra ardıcıl bir neçə mövsüm komanda çempionluğu üzrə görmədi. Lakin klub rəhbərliyi Qurbanı inandı, onunla işbirliyini davam etdirdi.

Nəticə isə göz qabağındadır: çempionluqlar və avrokuboklardakı uğurlar bir-birini əvəzləməyə başladı. Altı dəfə ölkə çempionluğu, dörd dəfə UEFA Avropa Liqasının, bir dəfə isə Çempionlar Liqasının qrup mərhələsinə vəsiqə...

Əlbəttə, bunun əsas səbəbi uzunmüddətli fəaliyyət proqramı, iş çəraçlarının peşəkərliliyi, işinə sevgi və hörmətdən qaynaqlandı. Məhz bundan irəli gəlirdi ki, öten mövsüm "Qarabağ" dünyanın ən nüfuzlu klub turniri - UEFA Çempionlar Liqasının qrup mərhələsinə vəsiqə qazanmaqla Azərbaycan futbol tarixinə adını qızıl həflərlə yazdırdı. Təbii ki, bütün bu uğurlara baş məşqçi kimi Qurban Qurbanovun uzun illər ərzində apardığı məqsədyönlü fəaliyyət strategiyası ön planda yer alırdı.

Ən önəmli məqamlardan biri isə budur ki, məhz onun sayəsində "Qarabağ" təkə futbol oynamadı, eyni zamanda gətirdi hər ölkədə Qarabağ haqqətərlərini dünyaya çatdırdı. İşğal altında olan səhəri - Ağdamı təmsil etdiyini hamı bildi. Yüz milyonlar qarşısında nümayiş etdirdiyi oyunlarla döyüşkən komanda olduğunu, döyüşkənliyini hər bir azərbaycanlının ruhunda yer aldığı göstərdi. Bütün bu nailiyyətlərin əldə olunmasında isə Qurban Qurbanovun yaradıcı əzmkarlığı həlledici əhəmiyyətə malik olub.

Məhz bu əzmkarlıq ölkə futbolunu inkişaf etdirib "Azərbaycanda heç vaxt futbol olmayacaq" deyənlərin mövqeyini ən güclü komandalardan Bakıya gətirdi. Bütün bunların fonunda tamamilə təbii idi ki, "Qarabağ"la Azərbaycan futbolunda böyük işlər görən Q. Qurbanovun uğur estafetini milli komanda ilə davam etdirməsi azarkeşlərin əsas istəyinə çevrilmişdi. Bu istəyi gözərdi etməyə haqqı olmadığını düşünən Q. Qurbanov son nəticədə ən məsuliyyətli posta, yığma komandanın sükani arxasına keçdi.

Həm millini, həm də "Qarabağ"ı çalısdırmaq böyük cəsarət tələb edirdi ki, bu şərfli missiyanı onun layiçinə dəsiyəcəyinə heç kimin şübhəsi yox idi. Digər tərəfdən, artıq futbol ictimaiyyəti milli komandaya əsl vətənpərvər, ölkə futboluna daha yaxından bələd olan Q. Qurbanovu ən real namizəd olaraq gördürdü. Bu səbəbdən də öten ilin sonlarında yığmamızın sabiq xorvatıyalı çalısdırmısı Proşineki ilə müqavilənin müddəti artırılmadı və onun yerinə yetirə bilmədiyi missiya Qurbanova həvalə edildi. Məqsəd illər öncə "Qarabağ"dakı uğur reseptini burada təbii etməklə gələcəyini millisini qurmaqdır.

Bu yolda enişlər də olur, yoxuşlar da, uğurlar da. Elə buna görə hansısa oyunda, nəticəyə baxıb dərhal milli komanda, o cümlədən onun baş məşqçisi barədə hökm çıxarmaq ham tələskənlik,

həm də qeyri-obyektivlikdir. Bu yanlış münasibət özünü milli komandanın Millətlər Liqasında Kosovo ilə oyunu və məlum nəticədən sonra daha qabarıq şəkildə göstərir.

Milli komandanın məğlubiyyətinin səbəbini Qurban Qurbanovda axtaranlar da var, məsələnin kökünü başqa səbəblərdə olduğunu görürlər də. Biz tərəf tutmuruz, ancaq kimsənin haqqının da tapdalanmasını istəmirik. Öncə ona diqqət yetirək ki, bu "futbol dahiləri" millinin baş məşqçilik postuna təyinatının bir ili tamam olmamış bir məğlubiyyətdən sonra Qurban Qurbanovdan ən yüksək nəticəni tələb etməyə başlayıblar. UEFA Millətlər Liqasında sonuncu Kosovo məğlubiyyətdən sonra "sapı özümdən olan baltalar" ilə qarayaşma kampaniyasına başladılar ki, sanki Azərbaycan böyük futbol ölkəsidir, indiyədək mötəmədi dünya və Avropa çempionatlarının final mərhələsinə vəsiqə qazanıb, xəbərimiz yoxdur. Daha 3-4 ay bundan öncə qazanan qələbələrini unuduruqsa, bir məğlubiyyəti əsas gətirərək belə aciz qaralama kampaniyası aparılırsınız, əlavə sərhə etdiyiniz yoxdur. Yeganə hədəf, özü də haqsız və qərəzli hədəf məhz Qurban Qurbanovdur.

Necə deyirlər, düzəlməyən işə gəndərdilər, adını yarıtmaz qoydular. Daha demirlər ki, ölkə futbolunun funksionerlərinin şərişsizliyi, bir çoxlarının legioner futbolçu və baş məşqçi həriliyi ucbatından illərdir Azərbaycan futbolunu çəkişir. 8 komandalı Azərbaycan Premyer Liqası ölkə yox, paytaxt birinciliyini xatırladır. Regionlarda futbol üzərindən qalın çalın-carpaz xətt çəkilib. Futbol başbəlirlərinin "eksperimentləri" sayəsində azarkeşlər futbolundan küsüb. Lakin Qurban Qurbanovun "Qarabağ" bu küskünlüyü də ola aradan qaldırmaqda çalışsa da, onun fəaliyyətinə kölgə salmaqda çalışsalar, təəssüflər olsun ki, kifayət qədərdir.

Ümumiyyətlə, Azərbaycana gələnlər əcnəbi məşqçiləri həmişə maddi marağ düşündürüb. Futbolumuzun inkişaf etməsi onların marağında olmayıb. Sorğu keçirsək ki, bundan əvvəlki dövrlərdə millimizdə baş məşqçilik etmiş hansı biri Azərbaycanlı futbolun inkişafına çox can yandırdı? - Cavab verməkdə çətinlik çəkirik.

Bundan əlavə, illər öncə 8 ki komandamızda rəhbərlik etməsi almaniyalı Berti Foqts səbir göstərnlər, rüsvayçı məğlubiyyətlərə şahid olanlar nəyə görə bu postda bir ili tamam olmamış Qurban Qurbanov haqsız şəkildə hədəf seçirlər?

Nə qədər gec deyil, ədalətli olmağı bacarmalıyıq. Uğursuzluq zolağında Azərbaycan futboluna töhfə verməyə çalışsın, qazandıqlarına şahid olanlar nəyə görə bu postda bir ili tamam olmamış Qurban Qurbanov haqsız şəkildə hədəf seçirlər?

Nə qədər gec deyil, ədalətli olmağı bacarmalıyıq. Uğursuzluq zolağında Azərbaycan futboluna töhfə verməyə çalışsın, qazandıqlarına şahid olanlar nəyə görə bu postda bir ili tamam olmamış Qurban Qurbanov haqsız şəkildə hədəf seçirlər?

İdmandan başı çıxan hər kəs yaxşı bilir ki, müasir futbolunda uğur əldə etmək istəyirsən, uzunmüddətli fəaliyyət planı olmalıdır. Etiraf edək ki, bu gün ölkəmizdə futbolun inkişafı çox geriki qalıb. Açıq deyək: Azərbaycan futbolunun inkişaf dinamikası Prezident İlham Əliyevin qayğısına, şəxsi himayədarlığına, böyük təəssübkeşliyinə adekvat deyil!

8 komandalı çempionatın 5 klubu Bakını təmsil edirsə, regionlar futbolunda kənarda qalırsa, yığmaya oyunçu cəlb etməkdə çətinlik çəkilirsə, gənc futbolçularımız lazımsız legioner transferlər ucbatından öz klublarında mötəmədi forma geyinə bilmərlərsə, burada Qurban Qurbanov nə etməlidir?

O, səhrabz deyil ki, bir toxunuşa istədiyimiz komandanı formalaşdırırsın. Bu səbəbdən müsbət nəticə əldə etmək üçün Azərbaycanı, elə millinin baş məşqçisinin zamanla etiyacağı olduğunu da unutmaqda. Məhz zamanla gələcək uğurlar futbolumuz, eləcə də Qurban Qurbanov barədə bədxah mövqədə olanlar üçün tərs şilləyə çevriləcək. Onda duyulacaq peşmançılıq isə çox gec olacaq...

Elçin CƏFƏROV, "Azərbaycan"

İto Beynəlxalq Əməkdaşlıq Festivalında Azərbaycan da təmsil olunub

Yaponiyanın İto şəhərində keçirilən Beynəlxalq Əməkdaşlıq Festivalında Azərbaycan da yüksək səviyyədə təmsil olunub.

Festivalda əvvəlcə təşkilatçılar - İto şəhər Beynəlxalq Əməkdaşlıq Mərkəzinin nümayəndələri iştirakçıları salamlayıblar. Bildirilib ki, bu şəhərdə yaşayan Azərbaycan, Rusiya, ABŞ, Avstraliya, Filippin, İtaliya, Meksika, Cənubi Afrika Respublikası, Koreya Respublikası, Braziliya və digər ölkələrin nümayəndələrinin qatıldığı festival bu xalqların bir-birinin mədəniyyətini, adət-ənənələrini öyrənmək, sıx qonşuluq və

dostluq münasibətləri qurmaq baxımından əhəmiyyətlidir.

Azərbaycan-Yaponiya Dostluq Mərkəzinin hazırladığı stenddə milli adət-ənənələrimizi əks etdirən eksponatlar, Heydər Əliyev Fondu tərəfindən ölkəmiz haqqında yapon dilində dərc edilmiş nəşrlər, "İRS" jurnalının ingilis və yapon dilində nömrələri təqdim edilib. Azərbaycanın tarixini və mədəniyyətini əks etdirən bu eksponatlar tədbirdə iştirak edən yaponlar, eləcə də digər xalqların nümayəndələri tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb. Mərkəzin sədri, Dünya Azərbaycanlılarını Əlaqələndirmə Şurasının sədri Xəlil bəy

Kaləntər ölkəmiz, onun coğrafi mövqeyi, tarixi, mədəniyyəti, iqtisadi uğurları barədə ətraflı məlumat verib. Xatırladıb ki, İto şəhəri ilə Azərbaycanın İsmayılı rayonu arasında möv-cud olan dostluq əlaqələri iki xalqın bir-birinə yaxınlaşmasında mühüm rol oynayır.

X.Kaləntər əlavə edib ki, müstəqilliyin bərpasından öten dövrdə böyük uğurlara imza atan ölkəmiz bəyənəlxalq aləmin ayrılmasız parçasına çevrilib. Dünyanın enerji təhlükəsizliyinə də mühüm rol oynayan Azərbaycanı bu gün beynəlxalq tədbirlər, konsert və idman yarışları yüksək səviyyədə təşkil olunur.

Festival çərçivəsində İto Beynəlxalq Əməkdaşlıq Mərkəzinin əməkdaşı Naoko İnanın və 11-ci sinif şagirdi Sato-yoşi Rinkanın təqdim etdikləri Azərbaycan milli geyimləri iştirakçılar tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb.

Festival iştirakçıları və qonaqlar Azərbaycan stendinin yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu xüsusi qeyd ediblər.

Azərbaycan stendinin təşkilinə kömək edən İto şəhər sakinləri - Naoko İnaba, Ser-qey Zərubin, Satoyoşi Rinka AZƏRTAC-ın xüsusi müxbirinə bildirdilər ki, bu ilədək festivalda Azərbaycan Bakıda, İsmayılıda səfərdə olmuş yaponla-

rın təqdim etdikləri müxtəlif eksponatlarla təmsil etməyə çalışıblar. Bu il isə ilk dəfə olaraq Azərbaycan-Yaponiya Dostluq Mərkəzinin rəhbərliyi də onlara qoşulub. Mərkəzin nümayəndələrinin təqdim etdiyi yeni eksponatlar, Azərbaycan haqda yapon və ingilis dillərində müxtəlif nəşrlər festival iştirakçıların böyük marağına səbəb olub. Həmin məlumatlar Azərbaycanın İto şəhərində, o cümlədən Şizuoka prefekturasında daha yaxından tanınmasına mühüm təsir göstərəcək.

Festival iştirakçı ölkələrin nümayəndələri tərəfindən təqdim edilən bədii proqramla bə-də çatdı.

«...Bir ulduzdur hər ləçəyi»

Əvvəlki 1-ci səh.

"İndi İtaliyadayam. Amma sənə deyim ki, Roma ilə Bakını müqayisə etmək mümkün deyil. Sizin paytaxt əfsanəvi şəhərdir. İnsanlar, küçələr və adamlar bir-birinə eyni mahının notları kimi bağlanırlar. Şəhər təmizliyi, insanlar necəliyi və xoş rəftarı ilə ürkəçdir. Roma nə qədər qədim olsa da, Bakıya nisbətən səliqəsiz, insanları böyük şəhərlərin sakinləri kimi digərlərinə qarşı biganədir. İndi başa düşürəm ki, Bakını uşaq kimi sevirəm. Sizin paytaxtın gecəyərində işləyən çayxanaları üçün danırıam. Orada sizinlə xatirələrimizi bölüşürük, deyib-gülürük. Adət etdiyimiz kimi, heç kim içib keflənmirdi, sərxoş olmurdu, doğunca danışıq bilirdik. Mən Romada Bakı üçün daha çox danırıam, Bakıya vurulmuşam və mənə onsuz yaşamaq asan olmayacaqdı. Bakı bulvarı isə şəxsi sizin paytaxtın şah əsəridir. Bakıdan uqanda siz mənə bir zənbil nar və bir də təzə nar çiçəkləri ilə bəzədildim güc dəstəsi bağışladınız. Ömrümdə ilk dəfə idi ki, bir meyvənin yazını da, payızını da qoşa görürdüm. Elə xoşbəxt idim ki!!"

Artıq on ildən çoxdur ki, Bakıya kim gəlsə gəlsin, bulvara baş çəkməmiş səferini bitmiş hesab etmir. Azərbaycanın bütün bölgələri eyni qonaqları özünə cəlb edir. Qubaya gedirdim, avtovağzalda qoca qadın soruşdu ki, ingilis dilini bilirsinizmi. Özümlü sındırmaq üçün maraqlandım ki, rus dilini, türkçünü bilirsinizmi? "Yox" deyəndə sevindim, amma fransızca danışanda yadıma düşdü ki, sovet yazıçısı İlya Erenburqla Amerika yazıçısı Ernest Hemenqey bir fransızca, o biri də ispanca danışdırlar. Yeni dillər yaxındır. İspanca unuduğum sözləri, şəkicləri güclə yadıma salır, söhbəti birtərə çürdüürdüm. Monika danışdı ki, 86 yaş var. Bakı onun ömrünə yeni illər caladı. İndi də rayonları gəzmək istəyir. Qubada qəribdir deyər Monika niyə masına otuzdurdu və izin istədik ki, anamızı yanında olduqu üçün ona yardımçı olmağı bizə rəva bildi. Onu mehmanxanaya yerləşdirdik. Ünvanı istədi, yerib ayrıldıq. İki həftədən sonra Monikadan minnətdarlıq məktubu gəldi ki, siz azərbaycanlılar nə qədər nəzakətliniz. Hər yerdə mənə yaşama görə sağlığı göstərdiniz. Sizə öz oğlum kimi minnətdarlığımı bildirirəm. Rayonlara heyran qaldım, Bakıya aludə oldum, bulvarınız isə yaddaşıma Azərbaycan mədəniyyətinin taci kimi həkk olundu".

Bakı bulvarına hamı heyran qalır. Bunları defələrlə dövlət başçısı qeyd edib. Müxtəlif dövlətlərin si-

yasi liderləri, məşhur simaları həmişə bunu etiraf ediblər.

Bu gün Bakı Dənizkənarı Milli Parkının inkişafı şəxsən dövlət başçısının nəzarətindədir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 31 iyul tarixli fərmanı ilə təsdiq etdiyi Dənizkənarı Bulvar İdarəsinin nizamnaməsində toxunulan vacib məsələlərdən biri də dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanları ilə, beynəlxalq və qeyri-hökumət təşkilatları ilə, digər hüquqi və fiziki şəxslərlə qarşılıqlı münasibətlərin qurulması və inkişaf etdirilməsidir. Sənəddə, həmçinin Milli Park ərazisində turizmi inkişaf etdirmək və bununla bağlı infrastrukturun yaradılmasını təşkil etmək, turizm sahəsində hüquqi və fiziki şəxslərlə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq nəzərdə tutulur. Turizmin inkişafı məqsədilə müstəqil ekspertlərin və mütəxəssislərin bulvarın fəaliyyətinə cəlb edilməsi zəruri sayılır. Bu isə o deməkdir ki, Dənizkənarı Bulvar İdarəsinin perspektiv inkişafı üçün ideyaların bolluğu uğurdur. Məhz bu ideyaların çoxluğu daha üstünlükdür, daha faydalısını seçməyə və tətbiq etməyə imkan verir. Bu baxımdan görüşdüyümüz turistlərin ekşəriyyətinin diqqətini çəkən, onları valeh edən məqamlar xalqımızın tarixi, milli-mədəni irsi, əfsanələri və ənənələri ilə bağlıdır.

Bakı bulvarındakı Xalça Muzeyi, Muğam Mərkəzi yalnız bulvarın görkəmini dəyişdirmir, həm də eyni turistləri keçmişimizə, qədimliyimizə dəvət edir. Bu baxımdan yaponların sevdiiyi və bütün dünyaya tanıtıldığı sakura (albalı) budacağı qədər və bəlkə də ondan daha çox sevdiyimiz nar ağacından söz açmaqda dəyər.

Bir nar çiçəyinin bu dərəcədə insan ruhuna bütün gözəlliklərin və eşqlərin rəmzi kimi hakim kəsilməsi qəribə deyilmi? Özümlü unudub nar çiçəyinin ləçəklərinin arxasındakı qərib fəzaları keşif edən və geriyə yolu olmayan şairlərimiz, bəstəkarlarımız varsa, nara qoşulan mahnılar heç vaxt dəbdəbən düşmüş, deməli, biz də yaponlar kimi minlərlə turistə anlada bilərik ki, Azərbaycan misilsiz əfsanələrin vətənidir, onun hər qarışında bir sevgi dastanı yatır. Nar çiçəyi, nar ağacı bu baxımdan ecazkar gücə malikdir.

Vətən elə bir məxfudur ki, biz onun hər qarışını, hər çiçəyini qənirsiz bir sevgi ilə özümüz sevmək və bütün dünyaya bu barədə böyük məhəbbətlə danışmaq, eynilərdən bizi anlayacaq, nə də ki ipayimiz, xalqımızın, muğamımızın və tərənnüm etdiyimiz meyvələrin, çiçəklərin bənərsizliyini dərk edəcəklər.

Sakura budacağı beş-onun gün çiçəkləyirsə, nar ağacı Azərbaycanda təxminən mayın 15-dən çiçəkləmə-

yə başlayır və bu nar baharı nə az-nə də çox, düz üç ay - payızadək davam edir. Uzunluğu kilometrərlə ölçülən Bakı bulvarında kiçik bir nar alleysı salınarsa, ona rəmzi bir ad verilsə, dənizkənarı bulvar eyniləri özünə daha ürkədən bağlayacaq, bir daha buralara qayıtmağa sövq edəcəkdir.

Məsələ burasındadır ki, narla bağlı əfsanələr Qərbi mədəniyyətdən də eyni poetik tərzdə keçir. Amma Şərqi dünyası narı bütün meyvələrin taci kimi daha uca tutub, onun şəninə daha çox əfsanələr yaradıb. Azərbaycanlılar da nara məhəbbətində heç bir xalqdan geridə deyil. Xatirələrin köpək qanadlarında çırpanaraq ruhumuzda əbədi parvazlanan bu nar ləçəkləri bizim üçün təbiətin ən gözəl, həzin və lirik bəstəsidir. Bakıda nar ağacı mayın 15-də çiçəkləyir və bu uzun nar baharı sentyabrın sonuna kimi davam edir. İndi təsəvvür edin ki, Bakı bulvarında beş bir nar alleysı var. Narın payızına qonaq gələn eynilərdən bu ağaclarla yetişən meyvələrlə yanaşı, nar çiçəklərini görəndə sevincin həddi-hüddudu olmayacaqdı. Yüz gündən artıq çiçəkləyən nar ağacı bulvara da ayrı bir görkəm verəcək, insanlara yeni möcüzə, nadir əfsanə təsiri bağışlayacaqdı.

Əksər xalqlarda narın meyvəsi də, çiçəyi də sərvət, bolluq və bərəkət rəmzi sayılır. Amma bizim müqəddəs kitabımızda deyilir ki, nar ağacları cənnət bağında bitir. Bibliya əfsanələrində nar eyni "cənnət alması" imisi. Fars imperiyasının banisi hökmdar Kir isə bacarıqlı sərkərdələrin sayının narın içərisindəki dənələr qədər çox olmasını arzu edirdi.

Sevimli peyğəmbərimiz də paxıllığı, nifrəti və kibrini insanın içindən təmizləyən meyvə kimi narı yeməyi məsləhət görürdü. Narın rəmzi Misir ehmətlərində, qədim Bizans parçalarının üzərində, antik yunan və ərəb ornamentlərində tapılmışdır. Qədim yunan mifologiyasında narın öz yeri var. Yunanlar inanırdılar ki, nar yemək insana ölümsüzlük bəxş edirdi. Nar Yunanıstanda həm də ər-arvad sadiqliyinin simvolu olmuşdur. Çin toylarında şirin nar dənələrini yeməklə bəylə gəlinə xeyir-dua verirlər. Azərbaycan əfsanələrində elə deyildir ki, nar sevgi və eşq simvoludur. Qədimdə sözlə sevgini bildirməkdə çətinlik çəkən gənclər qızlara nar götürməklə öz hissələrini bürünür və sevgilərini etiraf edirdilər. Nar, Gülnar kimi adların verilməsi də bizim nara olan sonsuz bağlılığımızın nişanəsidir.

Bahadır İMANQULİYEV, Ağaalı MƏMMƏDOV (foto), "Azərbaycan"

Beynəlxalq aləm HADİSƏLƏR, FAKTLAR

Əfqanıstanda amerikalı hərbi öldürüldü

Dünən Əfqanıstanda amerikalı hərbi qulluqçu öldürülmüşdür. Bu barədə NATO-nun "Qətiyyətli dəstək" missiyasının saytı xəbər verir.

Ölənin şəxsiyyəti və hadisənin təfərrüatları barədə məlumat verilmir.

2015-ci il yanvarın 1-də başlamış "Qətiyyətli dəstək" əməliyyatı NATO-

nun Əfqanıstan hökumət qüvvələrinə yardım göstərilməsi və təlim verilməsi missiyasıdır.

Müxtəlif məlumatlara əsasən, hazırda Əfqanıstanda NATO ölkələrindən və digər dövlətlərdən təxminən 7,5 min hərbi, həmçinin 15,5 minə yaxın amerikalı əsgər yerləşdirilib.

Moskvanı bir gecədə üç dəfə "partlatmaq" istəyirmişlər

Noyabrın 23-dən 24-nə keçən gecə Rusiyanın paytaxtı Moskvada icimai yerlərdə yerləşdirilmiş partlayıcı qurğular barədə üç məlumat qeydə alınmışdır. Bu barədə TASS agentliyi xəbər verir. İlk anonim sənəl srağagün saat 18:00 radələrində daxil olmuşdur. Nəməlum şəxs Böyük Teatrda partlayış təhlükəsi barədə məlumat vermişdi. Kinoloqlar və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin əməkdaşları binanı yoxlamışdılar.

Dünən gecə saat 01:00 radələrində Moskvanın şimalında yerləşən mehmanxananın personalı və müasifirləri təxliyə olunmuşdular. "Molodyojni" hotelində də partlatmaqla hədələmişdilər. Hadisə yerinə təcili xidmət əməkdaşları göndərilmişdi. Bunun ardınca hüquq-

mühafizə orqanları Kiyev vağzalinın ərazisində bomba barədə məlumat almışdı. Sənişinlər təxliyə edilmiş, binada axtarış aparılmışdı.

Hər üç halda partlayış təhlükəsi təsdiqini tapmamışdır. Fövqəladə Hallar Nazirliyinin əməkdaşları adamların həyatına təhlükə yarıda biləcək şübhəli əşyalar və partlayıcı qurğular aşkar etməmişlər. Xatırladaq ki, ötən ilin payızında Rusiyada binaların minalanması barədə zəng dalğası müşahidə edilmişdir. Bir ay ərzində müxtəlif yerlərdə yerləşdirilmiş bombalar barədə anonim məlumatlar daxil olmuşdur. Həmin müddətdə 170 şəhərdə 1,04 milyon nəfər təxliyə edilmişdir. Həç bir halda partlayıcı qurğular barədə məlumat təsdiqlənmişdir.

Pakistanda Çin konsulluğuna hücumun əlaqələndiriciləri yaxalandı

Pakistanın hüquq-mühafizə orqanları Kəraçi şəhərində Çin konsulluğuna hücumda şübhəli bilən iki nəfəri saxlamışdır. Bu barədə "Geo TV" telekanalı xəbər verir.

Əməliyyat zamanı hüquq-mühafizə orqanları Kəraçi və Şahdadpur şəhərlərində iki sakinini saxlamışdır. Güman olunur ki, onlardan biri hücumdan əvvəl terrorçularla təmasa girmişdir. Hazırda şübhəli şəxslər dindirilir.

Məlumatla görə, hücum separatçı "Belucistan azadlıq ordusu" qruplaşmasının hazır-

da Nyu Dehlidə müalicə olunan komandiri tərəfindən təşkil olunmuşdur. Xatırladaq ki, srağagün Kəraçidə Çin konsulluğu binasının yaxınlığında üç nəfər atəş açmış və əl qumbarası partlatmışdır. Diplomatik missiyanın mühafizəçiləri ilə terrorçular arasında atışma baş vermişdir. Nəticədə terrorçular məhv edilmiş, iki polis əməkdaşı və konsulluğa viza almaq üçün müraciət edən iki nəfər həlak olmuşdur. Diplomatik missiyanın əməkdaşlarından heç biri zərər çəkməmişdir.

Honduras Prezidentinin qardaşı ABŞ-da həbs olundu

Honduras Prezidenti Xuan Orlando Ernandesin qardaşı Xuan Antonio Ernandes ABŞ-ın Mayami şəhərində saxlanmışdır. Bu barədə Prezidentin mətbuat xidməti məlumat vermişdir.

Məlumatda deyilir ki, Prezident Ernandes vəziyyətdən xəbərdardır, lakin hadisələrin gedişinə heç bir təsir göstərmək niyyətində deyil: "Hər bir honduraslı kimi, vətəndaş Xuan Antonio Er-

ndandesin qarşılaşdığı hadisə barədə Prezident və onun hökuməti bu mövqə tutur ki, hər kəs özü hərəkətlərinə görə məsuliyyət daşıyır və bu məsuliyyət heç vaxt başqalarının üzərinə qoyula bilməz".

Bəyənada Prezidentin qardaşının həbs olunması səbəbi göstərilə bilər. Lakin KİV səbəb kimi onun narkotiklərlə məşğul əlaqəsi barədə xəbər verir.

"Alternativ Nobel mükafatı" təqdim olundu

Stokholmda İsveçin "Right Livelihood Award Foundation" fondunun "alternativ Nobel mükafatı" da adlandırılan "Dünya həyat təzi uğrunda" mükafatı təqdim olunmuşdur. Bu barədə DPA agentliyi xəbər verir.

Mükafatı yeddi nəfər almışdır. Onların cəmi dördü şəxsən mərəsimdə iştirak edə bilmişdir. Üç laureat - səudiyyəli hüquq müdafiəçisi Abdulla Həmid, Məhəmməd Fəhd Qəhtani və Valid Əbülxeyr dövlətin nüfuzuna zərər vurmaqla ittiham olunaraq

Səudiyyə Ərəbistanında həbsxanada yatırılır. Qvatemalanın baş prokuroru Telma Aldana və Cəzasızlıq qarşı Beynəlxalq Komissiyasının başçısı İvan Velaskes "hakimiyyətdən sui-istifadə və korruptsiya ilə mübarizəyə görə" mükafata layiq görülmüşlər.

Burkina-Fasodan ferdinok Savadoqo və avstraliyalı aqronom Toni Rinodo torpaqların səhrələşməsinə qarşı mübarizə sahəsində ekoloji layihələrə görə mükafat almışlar.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri atəşkəs rejimini 26 dəfə pozub

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində sutka ərzində atəşkəs rejimini 26 dəfə pozub.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Ermənistanın Bərd rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən Tovuz rayonu-

nun Qaralar kəndində və Krasnoselsk rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən Gədəbəy rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərimiz atəşə tutulub.

Tərtər rayonuun işğal altında olan Göyax, Çiləburt, Ağdam rayonuun Baş Qərənd, Sarıcalı, Mərzili,

Xocavənd rayonunun Kuro-patkino, Füzuli rayonunun Qərənd, Qaraxanbəyli, Kürdlər, Horadiz, Cəbrayıl rayonunun Nüzgar kəndləri yaxınlığında, həmçinin Goranboy, Tərtər və Xocavənd rayonları ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən də ordumuzun mövqeləri atəşə məruz qalıb.

Bu gün Bakıda və Abşeron yarımadasında hava yağıntılı olacaq

Ölkə ərazisində noyabrın 25-nə gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, ararib tutulacağı, gün ərzində ararib yağış yağacağı gözlənilir. Yanmadan bəzi yerlərində yağışın intensiv olacağı ehtimalı var. Mülayim cənub küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 5-7°, gündüz 10-13° isti olacaq.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Qərbi küləyi əsəcək, ararib güclənəcək. Havanın temperaturunun gecə 1° şaxtadan 4°-dək isti, dağlıq ərazilərdə 4° şaxta, gündüz 9-14° isti olacağı gözlənilir.

Yuxarı Qarabağ: Xankəndi, Şuşa, Xocalı, Xocavənd, Qubadlı, Zəngilan, Laçın, Kəlbəcər, həmçinin Daşkəsən-Gədəbəy rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gecə və səhər bəzi yerlərdə duman, çiskin olacaq. Qərbi küləyi əsəcək, ayrı-ayrı yerlərdə ararib güclənəcək. Havanın temperaturunun gecə 0-5° şaxta, gündüz 3-7° isti olacağı ehtimalı var.

Qazax, Gəncə, Goranboy, Tərtər, Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gecə və səhər bəzi yerlərdə duman, çiskin olacaq. Qərbi küləyi əsə-

cek, ayrı-ayrı yerlərdə ararib güclənəcək. Havanın temperaturunun gecə 1-5°, gündüz 7-11° isti olacağı proqnozlaşdırılır.

Balakan, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Ağbələ, İsmayilli, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusar rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərbi küləyi əsəcək, ayrı-ayrı yerlərdə ararib güclənəcək. Havanın temperaturunun gecə 1° şaxtadan 4°-dək isti, dağlarda gecə 5-10° şaxta, gündüz 0-3° isti olacağı bildirilir.

Mərkəzi Aran: Mingəçevir, Yevlax, Göyçay, Ağdaş, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Şirvan, Hacıqabul, Salyan, Neftçala rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərbi küləyi əsəcək, ayrı-ayrı yerlərdə ararib güclənəcək. Havanın temperaturunun gecə 3-6°, gündüz 8-13° isti olacağı ehtimal edilir.

Masallı, Yardımlı, Lərik, Lənkəran, Astara rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gecə və səhər bəzi yerlərdə yağış yağacağı proqnozlaşdırılır. Dağlarda duman olacaq. Şimal-şərq küləyi əsəcək, ararib güclənəcək. Havanın temperaturunun gecə 6-8°, gündüz 9-12° isti, dağlarda gecə 0-3°, gündüz 5-8° isti olacağı bildirilir.

Antarktidanın buz qatlarının altında "ölü" qitələr var

Antarktidanın şərq hissəsi qalın buzlarla örtülmüşdür. Bəzi alimlər iddia edirlər ki, nəhəng buz qatının altında "donmuş tektonik blok" yerləşir ki, bu kütlə geoloji baxımdan digər qitələrdə həmsin olmasa da fərqlənir. Lakin kosmik peyk vasitəsilə əldə edilən məlumata görə, Şərqi Antarktidanın heqiqətən qitələrin qalıqları üçün bir "qəbiristanlıq" olduğu qənaətə yaranıb. Alimlər planetin ən cənub qitəsinin 3D formatında tektonik xəritəsini tərtib ediblər və məlum olub ki, buz qatlarının altında qədim superqitənin qalıqları var.

AZƏRTAC "The New York Times" qəzetində dərc olunmuş məqaləyə istinadla xəbər verir ki, Almaniyanın Kil Universitetinin geofiziki Yorq Ebbinin rəhbərlik etdiyi tədqiqat qrupunun gəldiyi qənaət qravitasiya sahəsinin öyrənilməsi və Okean Dövrüyyəsi Tədqiqatçısı ("GOCE") stasionar peykinin məlumatlarına əsaslanıb. Bu stasionar peyk yerin dərin qatlarında cazibə qüvvəsi sahəsini ölçməyə imkan verir. İngiltərənin Nortumbriya Universitetində Antarktidanın buz təbəqələrini araşdıran alim Keyt Vinter bildirdi ki, "GOCE"-nin peyk məlumatları sayəsində superqitənin ayrı-ayrı kiçik detallarını birləşdirmək mümkün olub. Onun sözlərinə görə, Şərqi Antarktida ən azı geoloji baxımdan üç nəhəng kraton (yunancadan tərcümədə "güc" deməkdir) əyalətində olduğu labirintdir. Buz qatlarının altındakı qitələrin möhkəm qaya nüvələri Yer qabığının tektonik hərəkətlərini yüzlərlə milyon illər ərzində dağıdın geoloji amillərdir. Kratonlardan birinin forması Avstraliyanın bir hissəsi ilə eynidir, digərləri isə Hindistanın bir hissəsini xatırladır. Üçüncü kraton dəniz adalarının birləşmiş hissələrinin bənəzidir.

Tədqiqata dair hesabatın müəlliflərindən biri olan Britaniya Antarktida Tədqiqatları İnstitutunun aparıcı geofiziki Fausto Ferracolinin fikrincə, "bu əyalətlərin Yer kürəsi tarixinin hansı mərhələsində və necə birləşdiyi, bunun nəticəsində Şərqi Antarktidanın formalaşması barədə çoxlu müzakirələr aparılır". Onun sözlərinə görə, bu parçalar 1 milyard il əvvəl - "Rodinia" adlı superqitənin yaranması və ya onun cəmi 500 milyon il əvvəl "Qondvana" superqitəsi ilə birləşdiyi dövrdə bir araya gələ bilərlər. "Hər halda, Antarktida buzlaqlarının altında tapılan nəhəng kütlə 160 milyon il əvvəl "Qondvana"-nın parçalanmasının nəticəsidir", - deyir alim vurğulayıb.

Keyt Vinter buna əlavə olaraq bildirdi ki, bu kəşf rəğmən Şərqi Antarktidanın geoloji tərkibini dəqiqlikə gətirmək üçün uzunmüddətli tədqiqatlar aparılmalıdır. Məsələn, "GOCE"-nin xəritəsinə əsasən, süxurlardan nümunələr götürmək məqsədilə, qazma işləri üçün ideal yer tapmaq və qitənin mərkəzində dərin qazma işlərinə başlamaq olar.

Alim vurğulayıb ki, qlobal istiləşmə dövründə dünyada ən nəhəng buz təbəqəsinin altında nələrin gizləndiyini öyrənmək böyük əhəmiyyət kəsb edir.

«AZƏRBAYCAN»
qəzetinin reklam xidməti
539-49-20

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!
Milli Məclisin rəhbəri, deputatlar, parlament Aparatının və İşlər İdarəsinin kollektivləri Ümumi söhbətin müdiri Tələtüm Quliyeva əzizi
İLQAR CABBAROVUN
vafatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

<p>BAŞ REDAKTOR</p> <p>Bəxtiyar SADIQOV</p>	<p>Ünvan</p> <p>AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, IV mərtəbə</p> <p>e-mail: secretary@azerbaijan-news.az az_reklam@azeronline.com azerbaijan-news@mail.ru www.azerbaijan-news.az</p>	<p>Telefonlar</p> <p>Qəbul otağı - 539-68-71, Baş redaktor müavinləri - 538-86-86, 434-63-30, 538-97-96, Məsuliyyətli - 539-43-23, Məsuliyyətli müavinləri - 539-44-91, Parlament və siyasət şöbəsi - 539-72-39, 539-84-41, 539-21-00, İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55,</p> <p>Beynəlxalq həyat, idman və informasiya şöbəsi - 432-37-68, Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, Reklam şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11, Kompüter mərkəzi - 538-20-87, Fotoilustrasiya şöbəsi - 538-84-73, Mühasibat - 539-59-33, Faks - (+994 12) 5398441</p>	<p>Qeydiyyat nömrəsi 1</p> <p>"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yayılmışdır, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilmişdir</p>	<p>Rəsmi sənəd və çıxışlarda sənədlərlə bərabər, dərc üçün göndərilən digər yazılarda fikirlər də Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir</p> <p>Əlyazmalara cavab verilmir və onlar geri qaytarılmır</p>	<p>Gündəlik qəzet</p> <p>Tiraj 8398 Sifariş 3472</p>
---	---	---	--	---	---